

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige	15
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten.....	17
3	Bakgrund.....	19
3.1	Allmänt	19
3.2	Nuvarande EG-regler avseende solvens.....	20
3.3	Nuvarande svenska regler om kapitalbas	21
3.4	Nuvarande tillsynsregler	22
4	De nya direktiven.....	23
4.1	Allmänt	23
4.2	Solvensskadedirektivet.....	24
4.3	Solvenslivdirektivet.....	26
5	Allmänna utgångspunkter	28
6	Överväganden och förslag	29
6.1	Kapitalkrav för försäkringsbolag	29
6.1.1	Minimiharmonisering och löpande solvenskrav.....	29
6.1.2	Undantag från FRL:s tillämpning för ömsesidiga skadeförsäkringsbolag.....	30
6.1.3	Poster i kapitalbasen.....	33
6.1.4	Bestämmande av solvensmarginalen för skadeförsäkringsrörelse.....	36
6.1.5	Bestämmande av solvensmarginalen för livförsäkringsrörelse.....	39
6.1.6	Garantibelopp avseende skadeförsäkringsrörelse.....	42
6.1.7	Garantibelopp avseende livförsäkringsrörelse	44
6.2	Tillsynsfrågor	45
6.3	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	47
7	Ekonomiska konsekvenser.....	49
8	Författningskommentar.....	50
8.1	Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)	50
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige	55
8.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten.....	56

Bilaga 1 EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV
2002/13/EG av den 5 mars 2002 om ändring av rådets direktiv
73/239/EEG när det gäller solvensmarginalkraven för
skadeförsäkringsföretag

Bilaga 2 EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV
2002/12/EG av den 5 mars 2002 om ändring av rådets direktiv
79/267/EEG när det gäller solvensmarginalkraven för
livförsäkringsföretag

1 Sammanfattning

I promemorian – som har utarbetats inom Finansdepartementet – föreslås ändrade solvensregler för försäkringsbolag. Genom förslagen genomförs EG-direktiven om ändring av den s.k. första generationens försäkringsdirektiv vad gäller solvensmarginalkrav för såväl skadeförsäkringsföretag som livförsäkringsföretag (solvensskadedirektivet, 2002/13/EG och solvenslivdirektivet, 2002/12/EG).

Syftet med direktiven är att skärpa solvenskraven och därigenom förstärka försäkringstagarnas skydd. De nya direktiven innehåller i huvudsak

- ett klargörande om minimiharmonisering och löpande solvenskrav,
- höjda tröskelvärden vid solvensmarginalberäkningen,
- höjda solvensmarginalkrav för vissa typer av försäkringsklasser,
- ökade garantibelopp, samt
- utökade befogenheter för tillsynsmyndigheten att ingripa tidigt.

Direktiven skall vara införlivade med svensk rätt senast den 20 september 2003.

I promemorian lämnas förslag till författningsändringar med anledning av genomförandet av de nya solvensdirektiven.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

Häri genom föreskrivs¹ i fråga om försäkringsrörelselagen (1982:713)² att 1 kap. 8 a och 10 §§, 7 kap. 22–27 §§ och 19 kap. 11 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. 8 a §³

Ett försäkringsbolag skall, utöver tillgångar motsvarande försäkringstekniska avsättningar enligt 7 kap. 1 §, vid varje tidpunkt ha en tillräcklig kapitalbas. Bestämmelser om vilka poster kapitalbasen får omfatta finns i 7 kap. 22 § och 26 § *tredje* stycket för livförsäkringsrörelse och i 7 kap. 24 § för skadeförsäkringsrörelse.

Vid utövandet av verksamheten skall kapitalbasen minst uppgå till en nivå som beräknas med utgångspunkt i verksamhetens art och omfattning (solvensmarginalen) enligt bestämmelserna i 7 kap. 23 § för livförsäkringsrörelse och i 7 kap. 25 § för skadeförsäkringsrörelse. Dock skall kapitalbasen aldrig vara mindre än det garantibelopp som anges i 7 kap. 26 § andra stycket för livförsäkringsrörelse och i 7 kap. 27 § för skadeförsäkringsrörelse.

När ett försäkringsbolag bildas skall kapitalbasen minst uppgå till garantibeloppet.

Om kapitalbasen understiger solvensmarginalen eller garantibeloppet skall Finansinspektionen vidta åtgärder enligt bestämmelserna i 19 kap. 11 § *tredje, femte* och *sjätte* styckena.

Ett försäkringsbolag skall, utöver tillgångar motsvarande försäkringstekniska avsättningar enligt 7 kap. 1 §, vid varje tidpunkt ha en tillräcklig kapitalbas. Bestämmelser om vilka poster kapitalbasen får omfatta finns i 7 kap. 22 § och 26 § *ffjärde* stycket för livförsäkringsrörelse och i 7 kap. 24 § för skadeförsäkringsrörelse.

Om kapitalbasen understiger solvensmarginalen eller garantibeloppet skall Finansinspektionen vidta åtgärder enligt bestämmelserna i 19 kap. 11 § *ffjärde, sjätte* och *sjunde* styckena

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/12/EG av den 5 mars 2002 om ändring av rådets direktiv 79/267/EEG när det gäller solvensmarginalkraven för livförsäkringsföretag (EGT L 077, 20.3.2002, s. 11, Celex 32002L0012) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/13/EG av den 5 mars 2002 om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG när det gäller solvensmarginalkraven för skadeförsäkringsföretag (EGT L 077, 20.3.2002, s. 17, Celex 32002L0013).

² Lagen omtryckt 1995:1567.

³ Senaste lydelse 1995:1567.

10 §⁴

Undantag från denna lag får medges i fråga om mottagna återförsäkringar, i den mån det prövas skäligt. Undantag för ett mottagande bolag som avses i tredje stycket 3 skall vara förenligt med EG:s rättsakter i fråga om direkt försäkring.

Om ett försäkringsbolag driver rörelse i utlandet, får sådana avvikelser från denna lag medges som föranleds av hänsyn till utländsk rätt eller rättstillämpning.

I fråga om skadeförsäkringar får undantag från denna lag medges för

1. ömsesidiga försäkringsbolag som driver skadeförsäkringsrörelse under förutsättning att verksamheten inte omfattar kredit- eller borgensförsäkring eller annan ansvarsförsäkring än sådan som enligt 2 kap. 3 a § tredje stycket behandlas som underordnad, att den årliga premieinkomsten från skadeförsäkringsrörelsen inte överstiger ett belopp motsvarande *en miljon* euro samt att minst hälften av denna premieinkomst härrör från bolagets delägare,

2. lokala skadeförsäkringsbolag som meddelar endast försäkring enligt 2 kap. 3 a § första stycket klass 18 (assistans) i form av naturaförmåner och vilkas årliga premieinkomst inte överstiger ett belopp motsvarande 200 000 euro,

3. ömsesidiga försäkringsbolag som enligt avtal med ett annat sådant bolag (det mottagande bolaget) fullt ut återförsäkrar alla sina avtal om direkt försäkring eller överlåter samtliga sina förpliktelser enligt försäkringsavtalen.

Frågor om medgivanden enligt första–tredje styckena prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av synnerlig vikt prövas dock av regeringen.

7 kap.

22 §⁵

Kapitalbasen för livförsäkringsrörelse får omfatta följande poster:

1. inbetalat aktiekapital eller inbetalat garantikapital,
2. *hälften av ännu ej inbetalat aktie- eller garantikapital,*
3. övrigt eget kapital, med 2. övrigt eget kapital, med avdrag

⁴ Senaste lydelse 1999:600.

⁵ Senaste lydelse 1999:600.

avdrag för fond för orealiserade vinster, samt

4. obeskattade reserver.

Finansinspektionen får, i den mån 26 § tredje stycket inte hindrar det, medge att också andra poster än som sägs i första stycket får ingå i kapitalbasen.

för fond för orealiserade vinster och beräknad utdelning, samt

3. obeskattade reserver.

Finansinspektionen får, i den mån 26 § fjärde stycket inte hindrar det, medge att också andra poster än som sägs i första stycket får ingå i kapitalbasen.

23 §⁶

Solvensmarginalen enligt 1 kap. 8 a § andra stycket skall för livförsäkringsrörelse bestämmas på det sätt som anges i denna paragraf.

Solvensmarginalen för livförsäkring som avses i 2 kap. 3 b § första stycket klasserna 1 a och 2 utgör summan av följande belopp:

1. fyra procent av den del av försäkringstekniska avsättningar enligt 1 §, som svarar mot åtaganden med en finansiell eller försäkringsteknisk risk för försäkringsbolaget, utan avdrag för avgiven återförsäkring (bruttoavsättning) multiplicerat med en faktor som motsvarar förhållandet för det föregående räkenskapsåret mellan sådana försäkringstekniska avsättningar efter avdrag för avgiven återförsäkring och bruttoavsättningen; faktorn får dock inte understiga 0,85,

2. en procent av försäkringstekniska avsättningar i övrigt beräknade på det sätt som anges i 1, om

a) försäkringstiden överstiger fem år och det belopp som skall täcka driftskostnaderna är bestämt för längre tid än fem år, eller

b) avsättningarna är förenade med en rörelserisk för bolaget som inte är oväsentlig, samt

3. tre tiondels procent av samtliga positiva risksummor multiplicerat med en faktor som motsvarar förhållandet för det föregående räkenskapsåret mellan

Solvensmarginalen för livförsäkring som avses i 2 kap. 3 b § första stycket klasserna 1 a, 2 och 3 utgör summan av följande belopp:

1. fyra procent av den del av försäkringstekniska avsättningar enligt 1 §, som svarar mot åtaganden med en finansiell eller försäkringsteknisk risk för försäkringsbolaget, utan avdrag för avgiven återförsäkring (bruttoavsättning) multiplicerat med en faktor som motsvarar förhållandet för det föregående räkenskapsåret mellan sådana försäkringstekniska avsättningar efter avdrag för avgiven återförsäkring och bruttoavsättningen; faktorn får dock inte understiga 0,85,

2. en procent av försäkringstekniska avsättningar i övrigt beräknade på det sätt som anges i 1, om

a) försäkringstiden överstiger fem år och det belopp som skall täcka driftskostnaderna är bestämt för längre tid än fem år, eller

b) avsättningarna är förenade med en rörelserisk för bolaget som inte är oväsentlig,

3. tre tiondels procent av samtliga positiva risksummor multiplicerat med en faktor som motsvarar förhållandet för det föregående räkenskapsåret mellan

⁶ Senaste lydelse 1999:600.

de positiva risksummorna efter avdrag för avgiven återförsäkring och de positiva risksummorna utan sådant avdrag; faktorn får dock inte understiga 0,5.

de positiva risksummorna efter avdrag för avgiven återförsäkring och de positiva risksummorna utan sådant avdrag; faktorn får dock inte understiga 0,5, *samt*

4. 25 procent av de nettodriftskostnader som är hänförliga till sådana avtal under föregående räkenskapsår som inte är förenade med någon placeringsrisk för försäkringsbolaget och där det belopp som skall täcka driftskostnaderna inte är bestämt för längre tid än fem år.

För försäkringar enbart för dödsfall skall vid tillämpning av andra stycket 3 i stället för tre tiondels procent gälla en tiondels procent om försäkringstiden är högst tre år och femton hundraedels procent om försäkringstiden är längre än tre år men högst fem år.

Solvensmarginalen för sjuk- och olycksfallsförsäkringar som avses i 2 kap. 3 b § första stycket klass 4 *beräknas på det sätt som anges i andra stycket 1.*

Solvensmarginalen för sjuk- och olycksfallsförsäkringar som avses i 2 kap. 3 b § första stycket klass 4 *skall bestämmas till summan av ett belopp beräknat enligt andra stycket 1 och solvensmarginalen enligt 25 §.*

Solvensmarginalen för försäkringar enligt 2 kap. 3 b § första stycket klass 1 b (tilläggsförsäkring) *beräknas på grundval av premieindex enligt vad som föreskrivs i 25 §.*

Solvensmarginalen för försäkringar enligt 2 kap. 3 b § första stycket klass 1 b (tilläggsförsäkring) *skall beräknas enligt 25 §.*

Om återförsäkringsavtalen försämrats sedan föregående räkenskapsår eller om avtalen leder till en endast obetydlig risköverföring, får Finansinspektionen för visst fall bestämma att det avdrag som gjorts på grund av avgiven återförsäkring skall minskas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall meddela föreskrifter om hur beräkningen enligt fjärde stycket skall ske.

24 §⁷

Kapitalbasen för skadeförsäkringsrörelse får omfatta följande poster:

⁷ Senaste lydelse 1999:600.

1. inbetalat aktiekapital eller inbetalat garantikapital,

2. hälften av ännu ej inbetalat aktie- eller garantikapital,

3. övrigt eget kapital, med avdrag för fond för orealiserade vinster,

4. obeskattade reserver, samt

5. ett belopp som motsvarar vad som kan uttaxeras från delägare under ett räkenskapsår enligt bestämmelser i bolagsordningen; beloppet får dock inte överstiga vare sig hälften av skillnaden mellan den högst tillåtna uttaxeringen och vad som faktiskt har uttaxerats för räkenskapsåret eller halva kapitalbasen.

2. övrigt eget kapital, med avdrag för fond för orealiserade vinster och beräknad utdelning, samt

3. obeskattade reserver.

För försäkringsbolag som tillämpar diskontering av försäkringstekniska avsättningar för oregrerade skador skall, i fråga om försäkring som avses i 2 kap. 3 a § första stycket klasserna 3—18, kapitalbasen minska med skillnaden mellan odiskonterade och diskonterade avsättningar. För sådan försäkring som avses i 2 kap. 3 a § första stycket klasserna 1 och 2 skall diskontering av de annuiteter som ingår i de försäkringstekniska avsättningarna göras.

Finansinspektionen får medge att också andra poster än som sägs i första stycket får ingå i kapitalbasen.

25 §⁸

Solvensmarginalen enligt 1 kap. 8 a § andra stycket skall för skadeförsäkringsrörelse bestämmas med utgångspunkt i premieindex eller skadeindex.

Premieindex grundas på ett belopp som uppgår till under det

Solvensmarginalen enligt 1 kap. 8 a § andra stycket skall för skadeförsäkringsrörelse bestämmas med utgångspunkt i premieindex eller skadeindex. *Vid denna beräkning skall premie-, ersättnings-, avsättnings- och regressbelopp som avser försäkringsklasserna i 2 kap. 3 a § första stycket 11—13 ökas med 50 procent.*

Premieindex grundas på *det högsta av*

⁸ Senaste lydelse 1999:600.

föregående räkenskapsåret förfallna premier brutto för direkt försäkring och mottagen återförsäkring med avdrag för dels däri ingående skatter och avgifter, dels premier för under samma tid annullerade försäkringsavtal. Premieindex utgörs av arton procent av *detta belopp* till den del beloppet motsvarar högst *tio* miljoner euro och sexton procent av återstoden.

1. ett belopp som uppgår till under det föregående räkenskapsåret förfallna premier brutto för direkt försäkring och mottagen återförsäkring med avdrag för dels däri ingående skatter och avgifter, dels premier för under samma tid annullerade försäkringsavtal, och
2. bruttovärdet av *de intjänade premierna*.

Premieindex utgörs av arton procent av *det högsta beloppet enligt andra stycket*, till den del beloppet motsvarar högst *femtio* miljoner euro eller *det högre belopp*, grundat på *förändringar i det europeiska konsumentprisindexet*, som *Europeiska kommissionen årligen tillkännager*, och sexton procent av återstoden.

Skadeindex grundas på ett belopp bestående av

1. genomsnittet av utbetalda ersättningar brutto eller kostnader för utförd assistans i direkt försäkring och mottagen återförsäkring för vart och ett av de tre föregående räkenskapsåren med avdrag för erhållna regressbelopp under samma tid, samt

2. en tredjedel av avsättningen för oreglerade skador brutto i direkt försäkring och mottagen återförsäkring vid det föregående räkenskapsårets utgång minskad med en tredjedel av avsättningen för oreglerade skador brutto i direkt försäkring och mottagen återförsäkring vid början av den treårsperiod som slutade med det föregående räkenskapsårets utgång.

Skadeindex utgörs av tjugosex procent av detta belopp till den del beloppet motsvarar högst *sju* miljoner euro och tjugotre procent av återstoden.

Skadeindex utgörs av tjugosex procent av detta belopp till den del beloppet motsvarar högst *35* miljoner euro eller *det högre belopp*, grundat på *förändringar i det europeiska konsumentprisindexet*, som *Europeiska kommissionen årligen tillkännager*, och tjugotre procent av återstoden.

Om försäkringsrörelsen huvudsakligen omfattar kreditförsäkring eller försäkring som omfattar risker till följd av storm, hagel eller frost, skall dock beräkningen enligt *tredje* stycket beräknas på grundval av de sju föregående

Om försäkringsrörelsen huvudsakligen omfattar kreditförsäkring eller försäkring som omfattar risker till följd av storm, hagel eller frost, skall dock beräkningen enligt *fjärde* stycket beräknas på grundval av de sju föregående

räkenskapsåren.

Solvensmarginalen utgör det högsta av premieindex eller skadeindex, multiplicerat med en kvot som för *det föregående* räkenskapsåren motsvarar förhållandet mellan, å ena sidan, summan av utbetalda ersättningar och förändringen i avsättningen för oreglerade skador efter avdrag för återförsäkrares andel samt, å andra sidan, summan av utbetalda ersättningar och förändringen i avsättningen för oreglerade skador utan avdrag för återförsäkrares andel. Kvoten får dock inte understiga 0,5.

Om försäkringsbolagets verksamhet inte har pågått så länge som förutsätts enligt bestämmelserna om skadeindex i tredje och femte styckena, skall solvensmarginalen beräknas med utgångspunkt i premieindex.

räkenskapsåren.

Solvensmarginalen utgör det högsta av premieindex eller skadeindex, multiplicerat med en kvot som för *de tre närmast* föregående räkenskapsåren motsvarar förhållandet mellan, å ena sidan, summan av utbetalda ersättningar och förändringen i avsättningen för oreglerade skador efter avdrag för återförsäkrares andel samt, å andra sidan, summan av utbetalda ersättningar och förändringen i avsättningen för oreglerade skador utan avdrag för återförsäkrares andel. Kvoten får dock inte understiga 0,5.

Om den beräknade solvensmarginalen för ett försäkringsbolag är lägre än föregående års solvensmarginal, skall solvensmarginalen i stället bestämmas till solvensmarginalen för föregående år multiplicerad med förhållandet mellan de tekniska avsättningarna för oreglerade skador vid utgången av det närmast föregående räkenskapsåret och de tekniska avsättningarna för oreglerade skador i början av det närmast föregående räkenskapsåret. Vid beräkningarna skall återförsäkring inte ingå i de tekniska avsättningarna. Kvoten får inte överstiga ett.

Finansinspektionen får medge att statistiska metoder används för bestämning av andelen premier, ersättningar, avsättningar och regressbelopp avseende försäkringsklasserna i 2 kap. 3 a § första stycket 11–13.

Om återförsäkringsavtalen har försämrats sedan föregående räkenskapsår eller om avtalen leder till en endast obetydlig risköverföring, får Finans-

inspektionen för visst fall bestämma att det avdrag som gjorts på grund av avgiven återförsäkring skall minskas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om beräkning av kostnader för utförd assistans och om annan beräkning av solvensmarginalen för sjukränta.

26 §⁹

För livförsäkringsrörelse gäller följande.

Garantibeloppet enligt 1 kap. 8 a § andra stycket skall uppgå till ett belopp som motsvarar 800 000 euro.

Garantibeloppet enligt 1 kap. 8 a § andra stycket skall uppgå till ett belopp som motsvarar 3 000 000 euro eller det högre belopp, grundat på förändringar i det europeiska konsumentprisindexet, som Europeiska kommissionen årligen tillkännager.

Finansinspektionen får, om det finns särskilda skäl, medge att garantibeloppet sätts ned med högst en fjärdedel

Kapitalbasen skall intill en *sjättedel* av solvensmarginalen motsvaras av poster som anges i 22 § första stycket 1—4. Detsamma gäller garantibeloppet, om det är större än en *sjättedel* av solvensmarginalen.

Kapitalbasen skall intill en *tredjedel* av solvensmarginalen motsvaras av poster som anges i 22 § första stycket 1—3. Detsamma gäller garantibeloppet, om det är större än en *tredjedel* av solvensmarginalen.

27 §¹⁰

För skadeförsäkringsrörelse gäller följande.

För skadeförsäkringsrörelse utgör garantibeloppet enligt 1 kap. 8 a § andra stycket ett belopp motsvarande

a) 1 400 000 euro, om rörelsen omfattar försäkring som avses i 2 kap. 3 a § första stycket klass 14 och för vart och ett av de tre senaste räkenskapsåren den sammanlagda premieinkomsten av sådan försäkring överstiger ett belopp motsvarande 2 500 000 euro eller fyra procent av bolagets totala premieinkomst,

Garantibeloppet enligt 1 kap. 8 a § andra stycket skall uppgå till ett belopp som motsvarar 2 000 000 euro eller det högre belopp, grundat på förändringar i det europeiska konsumentprisindexet, som Europeiska kommissionen årligen tillkännager. Om rörelsen omfattar försäkring som avses i 2 kap. 3 a § första stycket klasserna 10—15 skall dock garantibeloppet uppgå till ett belopp motsvarande

⁹ Senaste lydelse 1999:600.

¹⁰ Senaste lydelse 1999:600.

b) 400 000 euro, om rörelsen omfattar försäkring som avses i 2 kap. 3 a § första stycket klasserna 10—13 och 15 samt klass 14 i annat fall än som avses i a,

c) 300 000 euro, om rörelsen omfattar försäkring som avses i 2 kap. 3 a § första stycket klasserna 1—8, 16 och 18, samt

d) 200 000 euro, om rörelsen omfattar försäkring som avses i 2 kap. 3 a § första stycket klasserna 9 och 17.

3 000 000 euro eller det högre belopp, grundat på förändringar i det europeiska konsumentprisindexet, som Europeiska kommissionen årligen tillkännager.

Finansinspektionen får, om det finns särskilda skäl, medge att garantibeloppet för ömsesidiga försäkringsbolag sätts ned med högst en fjärdedel.

Kapitalbasen skall intill en tredjedel av solvensmarginalen motsvaras av poster som anges i 24 § första stycket 1-3. Detsamma gäller garantibeloppet, om det är större än en tredjedel av solvensmarginalen.

Om rörelsen omfattar flera försäkringsklasser skall endast den klass beaktas som kräver det högsta beloppet.

När ett försäkringsbolag till följd av bestämmelserna i första stycket a är skyldigt att höja kapitalbasen skall det ske upp till ett belopp som motsvarar minst 1 000 000 euro inom tre år, minst 1 200 000 euro inom fem år och 1 400 000 euro inom sju år.

19 kap.

11 §¹¹

Finansinspektionen får meddela de erinringar i fråga om försäkringsbolagets verksamhet som inspektionen anser behövliga.

Finansinspektionen skall förelägga bolaget eller styrelsen att vidta rättelse om inspektionen finner att

1. avvikelse skett från denna lag eller någon annan författning som reglerar försäkringsbolagets näringsverksamhet eller från bolagsordningen,

¹¹ Senaste lydelse 2000:623.

2. bolagsordningen, de försäkringstekniska riktlinjerna, beräkningsunderlaget och placeringsriktlinjerna inte längre är tillfredsställande med hänsyn till omfattningen och beskaffenheten av bolagets rörelse,

3. försäkringsbeståndet inte är tillräckligt för erforderlig riskutjämning, eller

4. någon av dem som ingår i försäkringsbolagets styrelse eller är verkställande direktör inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 3 § femte stycket 3.

Om försäkringstagarnas rättigheter hotas skall Finansinspektionen förelägga försäkringsbolaget eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en finansiell saneringsplan.

Om ett försäkringsbolags kapitalbas understiger solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 eller 25 §, eller, för ett försäkringsbolag som avses i 7 a kap. 1 § första stycket 1, den gruppbaseade kapitalbasen understiger den gruppbaseade solvensmarginalen enligt 4 § i samma kapitel, skall Finansinspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta en plan för att återställa en tillfredsställande finansiell ställning och överlämna planen till inspektionen för godkännande. Om kapitalbasen understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller garantibeloppet enligt 7 kap. 26 eller 27 § eller om kapitalbasen för ett livförsäkringsbolag inte har den sammansättning som anges i 7 kap. 26 § tredje stycket, skall inspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en plan för skyndsamt återställande av kapitalbasen.

Om ett försäkringsbolag driver verksamhet i ett annat land inom EES och bolaget inte rättar sig efter Finansinspektionens eller behörig utländsk myndighets anmodan om rättelse, skall inspektionen vidta de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta överträdelser. Inspektionen skall underrätta den behöriga utländska myndigheten om vilka åtgärder som vidtas.

Om ett föreläggande enligt andra—*fjärde* styckena inte har följts inom bestämd tid och det anmärkta förhållandet inte heller på något annat sätt har undanröjts, skall Finansinspektionen, i fall som är av principiell betydelse eller av särskild vikt, anmäla detta till regeringen.

Om ett föreläggande enligt andra—*femte* styckena inte har följts inom bestämd tid och det anmärkta förhållandet inte heller på något annat sätt har undanröjts, skall Finansinspektionen, i fall som är av principiell betydelse eller av särskild vikt, anmäla detta till regeringen.

Finansinspektionen får begränsa bolagets förfoganderätt eller förbjuda bolaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige, om

1. bolaget inte följer gällande bestämmelser om skuldtäckning,

2. bolagets kapitalbas understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller inte uppfyller gällande krav på garantibelopp,

3. bolagets kapitalbas understiger solvensmarginalen eller, för ett försäkringsbolag som avses i 7a kap. 1 § första stycket 1, den gruppbaseade kapitalbasen understiger den gruppbaseade solvensmarginalen

enligt 4 § i samma kapitel, och det finns särskilda skäl att anta att bolagets finansiella ställning ytterligare kommer att försämrats, eller

4. det bedöms vara nödvändigt för att skydda de försäkrades intressen vid beslut om förverkande av bolagets koncession enligt 2 § eller enligt åttonde stycket.

Finansinspektionen får besluta hur försäkringsverksamheten skall drivas efter ett sådant beslut som avses i *sjätte* stycket.

En koncession kan förklaras förverkad om bolaget

1. inte längre uppfyller kraven för koncession,

2. inte inom angiven tid har vidtagit åtgärderna i en plan som har godkänts enligt *tredje* stycket, eller

3. i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten.

Frågor om förverkande av koncession enligt *åttonde* stycket prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen. Regeringens prövning sker efter anmälan av inspektionen.

Finansinspektionen får besluta hur försäkringsverksamheten skall drivas efter ett sådant beslut som avses i *sjunde* stycket.

En koncession kan förklaras förverkad om bolaget

1. inte längre uppfyller kraven för koncession,

2. inte inom angiven tid har vidtagit åtgärderna i en plan som har godkänts enligt *fjärde* stycket, eller

3. i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten.

Frågor om förverkande av koncession enligt *nionde* stycket prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen. Regeringens prövning sker efter anmälan av inspektionen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall meddela föreskrifter om innehållet i den finansiella saneringsplan som krävs enligt tredje stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2. Försäkringsbolag som beviljats koncession före den 20 mars 2002 får till den 20 mars 2007 tillämpa äldre föreskrifter i 7 kap. 22—27 §§. Ett sådant försäkringsbolag som vid sistnämnda tidpunkt inte har uppnått föreskriven solvensmarginal får fortsätta att tillämpa dessa äldre bestämmelser till den 20 mars 2009, under förutsättning att bolaget upprättar och till Finansinspektionen överlämnar för godkännande en plan med de åtgärder som skall vidtas för att uppnå detta krav. För ett försäkringsbolag som tillämpar sådana äldre föreskrifter gäller även äldre bestämmelser i 1 kap. 10 §.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 13 och 14 §§ samt 6 kap. 9 och 13 §§ lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

13 §

Kapitalbasen för skadeförsäkring får omfatta de poster som anges i 7 kap. 24 § försäkringsrörelselagen (1982:713). För skadeförsäkring beräknas solvensmarginalen enligt 7 kap. 25 § i den lagen. För skadeförsäkring beräknas garantibeloppet till hälften av det belopp som krävs enligt 7 kap. 27 § *första och andra styckena* samma lag.

Kapitalbasen för skadeförsäkring får omfatta de poster som anges i 7 kap. 24 § försäkringsrörelselagen (1982:713). För skadeförsäkring beräknas solvensmarginalen enligt 7 kap. 25 § i den lagen. För skadeförsäkring beräknas garantibeloppet till hälften av det belopp som krävs enligt 7 kap. 27 § samma lag.

14 §¹²

Kapitalbasen för livförsäkring får omfatta de poster som anges i 7 kap. 22 § och 26 § tredje stycket försäkringsrörelselagen (1982:713). För livförsäkring beräknas solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 § försäkringsrörelselagen. Garantibeloppet för livförsäkring skall motsvara 400 000 euro. En tredjedel av solvensmarginalen eller av garantibeloppet, om det är större, skall motsvaras av poster som anges i 7 kap. 22 § första stycket 1–4 försäkringsrörelselagen.

Kapitalbasen för livförsäkring får omfatta de poster som anges i 7 kap. 22 § och 26 § tredje stycket försäkringsrörelselagen (1982:713). För livförsäkring beräknas solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 § försäkringsrörelselagen. Garantibeloppet för livförsäkring skall motsvara *hälften av det belopp som krävs enligt 7 kap. 26 § försäkringsrörelselagen*. En tredjedel av solvensmarginalen eller av garantibeloppet, om det är större, skall motsvaras av poster som anges i 7 kap. 22 § första stycket 1–3 försäkringsrörelselagen.

6 kap.

9 §¹³

Finansinspektionen skall förelägga en försäkringsgivare från tredje land att upprätta och för godkännande överlämna en plan för att

*1. säkerställa att försäkrings-
tagarnas rättigheter inte hotas, om
Finansinspektionen tidigare*

¹² Senaste lydelse 1999:602.

¹³ Senaste lydelse 1999:602.

bedömt så vara fallet (saneringsplan),

1. återställa en tillfredsställande finansiell ställning, om försäkringsgivarens kapitalbas understiger solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 eller 25 § försäkringsrörelselagen (1982:713) (saneringsplan),

2. skyndsamt återställa kapitalbasen, om den understiger de nivåer som anges i 5 kap. 12–14 §§, eller om garantibeloppet för en livförsäkringsrörelse inte har sådan sammansättning som anges i 5 kap. 12 § andra stycket (finansieringsplan).

2. återställa en tillfredsställande finansiell ställning, om försäkringsgivarens kapitalbas understiger solvensmarginalen enligt 7 kap. 23 eller 25 § försäkringsrörelselagen (1982:713) (saneringsplan), *eller*

3. skyndsamt återställa kapitalbasen, om den understiger de nivåer som anges i 5 kap. 12–14 §§, eller om garantibeloppet för en livförsäkringsrörelse inte har sådan sammansättning som anges i 5 kap. 12 § andra stycket (finansieringsplan).

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall meddela föreskrifter om innehållet i den saneringsplan som krävs enligt första stycket 1.

Skyldigheten att upprätta saneringsplan eller finansieringsplan enligt första stycket gäller inte om försäkringsgivaren medgetts undantag enligt 5 kap. 16 § och någon annan myndighet än Finansinspektionen har tillsyn över soliditeten. Om den utländska myndighet som kontrollerar försäkringsgivarens soliditet förbjuder försäkringsgivaren att helt eller delvis förfoga över sina tillgångar skall, på begäran av myndigheten, Finansinspektionen vidta samma åtgärder beträffande försäkringsgivarens tillgångar i Sverige. Finansinspektionen får besluta hur verksamheten skall drivas efter ett sådant beslut av den utländska myndigheten.

13 §¹⁴

En koncession för en försäkringsgivare från tredje land kan förklaras förverkad om försäkringsgivaren

1. inte längre uppfyller kraven för koncession,
2. inte inom angiven tid har fullföljt en plan som har godkänts enligt 9 § första stycket eller
3. på annat sätt allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten.

Om försäkringsgivaren medgetts undantag enligt 5 kap. 16 § och försäkringsgivarens auktorisation förklarats förverkad av en utländsk myndighet som kontrollerar dennes soliditet, skall Finansinspektionen vidta de åtgärder som behövs. Om skälet till att auktorisationen förklarats förverkad är att försäkringsgivarens soliditet är otillräcklig, skall försäkringsgivarens koncession i Sverige genast förklaras förverkad.

¹⁴ Senaste lydelse 1999:226.

Frågor om förverkande av koncession prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller av särskild vikt prövas dock av regeringen. Regeringens prövning sker efter anmälan av inspektionen.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

2. En försäkringsgivare från tredje land som beviljats koncession före den 20 mars 2002 får till den 20 mars 2007 tillämpa äldre föreskrifter i 5 kap. 13 och 14 §§, varvid de äldre bestämmelser i försäkringsrörelselagen som det där hänvisas till skall tillämpas. En sådan försäkringsgivare som vid sistnämnd tidpunkt inte har uppnått föreskriven solvensmarginal får fortsätta att tillämpa dessa äldre bestämmelser till den 20 mars 2009, under förutsättning att försäkringsgivaren upprättar och till Finansinspektionen överlämnar för godkännande en plan med de åtgärder som skall vidtas för att uppnå detta krav.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten

Häriigenom föreskrivs att 10 § lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §¹⁵

Följande bestämmelser i försäkringsrörelselagen (1982:713) skall gälla för Finansinspektionens tillsyn över Premiepensionsmyndigheten enligt 15 kap. 2 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension:

- 19 kap. 3 § om skyldighet för styrelsen och vissa befattningshavare att lämna upplysningar till inspektionen,
- 19 kap. 8 § om rätt för inspektionen att sammankalla ett försäkringsbolags styrelse,
- 19 kap. 9 § om skyldighet för styrelsen och verkställande direktören att hålla försäkringsbolagets räkenskapsmaterial m.m. tillgängligt för granskning,
- 19 kap. 10 § om skyldighet för vissa andra personer att lämna upplysningar m.m. till inspektionen,
- 19 kap. 11 § första, andra och femte styckena om rätt för inspektionen att meddela erinringar och förelägganden att vidta rättelser,
- 19 kap. 11 § första, andra och sjätte styckena om rätt för inspektionen att meddela erinringar och förelägganden att vidta rättelser,
- 19 kap. 13 § om överklagande av inspektionens beslut, och
- 19 kap. 15 § om avgifter för att bekosta inspektionens verksamhet.

¹⁵ Senaste lydelse 1999:1308.

Vid tillämpningen av de bestämmelser som anges i första stycket skall myndigheten anses som ett försäkringsbolag. Vad som sägs om försäkringsbolagets verkställande direktör skall avse myndighetens chef.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

3 Bakgrund

3.1 Allmänt

Om ett försäkringsbolag inte kan fullfölja sina förpliktelser enligt ingångna avtal kan stora värden gå förlorade för såväl privatpersoner som företag. Enskilda individer kan sättas i en ohållbar ekonomisk och social situation och både ägare och anställda i ett företag kan drabbas hårt av att ett försäkringsbolag inte kan uppfylla sina åtaganden mot företaget.

Ett försäkringsavtal är speciellt i det hänseendet att det bygger på förskottsbetalning för av försäkringstagaren överlåtten risk till försäkringsbolaget; ersättning betalas däremot ut först efter en viss tid om ett försäkringsfall har inträffat. Detta innebär att försäkringstagaren är beroende av att försäkringsbolaget under en längre period kan hantera de risker som förvaltningen av försäkringstagarens kapital innebär. Dessutom är försäkringsteknik komplicerat. Det ställs höga krav på utomstående aktörer för att dessa skall kunna värdera och bedöma ett försäkringsbolags ekonomi samt om bolaget hanterar risker på ett effektivt sätt. Denna bristfälliga genomlysning ger ett informationsövertag för bolagen gentemot försäkringstagarkollektivet.

Mot bakgrund av de allvarliga konsekvenser som kan uppstå för såväl enskilda individer som företag om ett försäkringsbolag inte kan uppfylla sina åtaganden, finns ett behov av en särreglering av försäkringsbolag. Denna särreglering har som främsta syfte att skydda försäkringstagarnas intressen och att främja en sådan effektiv tillsyn av bolagen som kontinuerligt tillgodoser att deras intressen inte åsidosätts. Initiativet till en särreglering och en särskild tillsyn över försäkringsbolagen togs av bolagen själva under den senare delen av 1800-talet. Syftet från deras sida var att använda statlig auktorisation för att signalera tillförlitlighet till sina kunder.

Försäkringsrörelselagen (1982:713, FRL) innehåller ett flertal regler som ytterst syftar till att skydda försäkringstagarnas intresse av att försäkringsavtalet kommer att kunna fullföljas. Detta skydd tillgodoses främst genom en reglering och tillsyn av försäkringsbolags *betalningsförmåga*, vilket kommer till uttryck i bestämmelserna om att bolagen skall upprätthålla en fullgod *solvensmarginal*. Med det avses att värdet av försäkringsbolagens tillgångar med marginal skall överstiga värdet av de åtaganden som garanterats och villkorats i försäkringsavtal. Exempel på sådana regler är bestämmelserna om vilka poster i balansräkningen som får räknas in i ett försäkringsbolags kapitalbas. Försäkringsbolagens kapitalbas, dvs. reserver utöver de försäkringstekniska avsättningarna, utgör en extra buffert mot riskerna i verksamheten. Regleringen anger solvensmarginalen som det minimikrav lagstiftaren ställer på kapitalbasens storlek.

Regleringen innehåller vidare tillträdesregler innebärande exempelvis ett minimikrav på kapitalbasens storlek för de bolag som vill etablera sig på försäkringsmarknaden. Dessa tillträdesregler syftar till att skydda försäkringstagarna mot oseriösa aktörer, men fyller även den funktionen att försäkringsbolag måste ha en extra reserv när de startar sin verksamhet.

Som nämnts bygger försäkringsbolag sin verksamhet på att hantera risker. Företagens huvuduppgift är att ta på sig ett stort antal individuella försäkringsrisker och reducera dessa genom s.k. pooling. Riskerna kan delas in i försäkringsrisker respektive finansiella risker. Försäkringsrisk avser risker i själva försäkringsrörelsen. Finansiell risk är däremot en sammanfattande benämning på olika risker som förekommer i kapitalförvaltningen. Viss finansiell risk, s.k. ränterisk, påverkar även värderingen av de försäkringstekniska avsättningarna om de diskonteras. Möjligheterna att utjämna risker skiljer sig väsentligt åt mellan olika verksamhetsgrenar. Inom livförsäkring är försäkringsriskerna relativt enkla att hantera eftersom befolkningens genomsnittliga livslängd är lätt att förutse, medan däremot de finansiella riskerna är mer svårhanterade då det är fråga om långa åtaganden med avkastningsgarantier. Skadeförsäkring karaktäriseras av det motsatta förhållandet. Avtalstiderna är korta, vilket gör de finansiella riskerna lättare att hantera medan försäkringsriskerna är mer svårprognosticerade.

3.2 Nuvarande EG-regler avseende solvens

EG:s regler om solvens återfinns i huvudsak i rådets första direktiv (73/239/EEG) av den 24 juli 1973 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring (*första skadeförsäkringsdirektivet*) och rådets första direktiv (79/267/EEG) av den 5 mars 1979 om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att starta och driva direkt livförsäkringsrörelse (*första livförsäkringsdirektivet*). I den svenska lagstiftningen har valts en något annorlunda terminologi än i försäkringsdirektiven. I det följande kommer svensk terminologi att användas; detta även när det hänvisas till direktiven.

I direktiven föreskrivs att alla försäkringsbolag skall ha en tillräckligt stor kapitalbuffert i förhållande till sin totala verksamhet. Buffertkapitalet (kapitalbasen) i ett försäkringsbolag måste överstiga solvensmarginalen som bestäms med utgångspunkt i verksamhetens art och omfattning.

Solvensmarginalens storlek beror på om det är livförsäkringsrörelse eller skadeförsäkringsrörelse ett företag bedriver. För livförsäkringsrörelse beräknas solvensmarginalen med de försäkringstekniska avsättningarna och de s.k. positiva risksummorna som bas. För skadeförsäkringsrörelse däremot beräknas storleken på solvensmarginalen på det högsta av föregående års premier och genomsnittet av de senaste tre årens försäkringsersättningar. Dessutom gäller för både liv- och skadeförsäkringsrörelse att beräkningen beaktar omfattningen av avgiven återförsäkring.

Kapitalbasen skall ha en viss sammansättning och viss storlek. I kapitalbasen skall enligt närmare regler i direktiven ingå främst

- inbetalt aktiekapital i försäkringsaktiebolag respektive garantikapital i ömsesidiga försäkringsbolag,
- hälften av aktiekapital eller garantikapital som ännu inte betalats in (om minst 25 procent har betalats),
- lagstadgade och fria reserver som inte motsvaras av ingångna försäkringsförpliktelser,

- balanserad vinst, och
- uttaxeringsbara fordringar som ett ömsesidigt försäkringsbolag kan ha på sina medlemmar, ett belopp som dock inte får överstiga vare sig hälften av skillnaden mellan vad som maximalt kan infordras och det som faktiskt har infordrats eller hälften av solvensmarginalen.

Under vissa förutsättningar kan dessutom ytterligare poster ingå i kapitalbasen.

Som ett komplement till de beskrivna reglerna om kapitalbasens sammansättning krävs en minsta nivå på kapitalbasens storlek. Denna minsta nivå (garantibeloppet) är för livförsäkringsrörelse 800 000 euro. För skadeförsäkringsrörelse är den beroende av inom vilka försäkringsklasser ett företag bedriver verksamhet och den varierar därför mellan 200 000 euro och 1 400 000 euro. Kapitalbasen skall motsvaras av tillgångar i företaget som är fria från alla förutsebara förpliktelser, med avdrag för immateriella värden. Medlemsländerna får dock inte fastställa några regler för valet av tillgångar som inte motsvarar de försäkringstekniska avsättningarna.

3.3 Nuvarande svenska regler om kapitalbas

Sverige har införlivat EG:s regler om solvens och tillsyn avseende försäkringsbolag från och med den 1 januari 1994 (se prop. 1992/93:257). Flertalet av direktivens regler är genomförda i 7 kap. 22–29 §§ FRL. I 1 kap. 8 a § FRL finns en allmän bestämmelse om att ett försäkringsbolag vid varje tidpunkt skall ha en tillräcklig kapitalbas.

I kapitalbasen får räknas in inbetalt aktie- eller garantikapital och hälften av ännu inte inbetalt sådant kapital. Även övrigt bundet eget kapital med avdrag för fond för orealiserade vinster får räknas in. Detsamma gäller obeskattade reserver. För skadeförsäkringsrörelse gäller dessutom att anspråk på grund av uttaxering, med vissa begränsningar, får räknas in i kapitalbasen. Detta gäller även om bolaget inte har beslutat att uttaxering skall ske. Finansinspektionen får i ett enskilt fall medge att även andra poster får ingå i kapitalbasen (7 kap. 22 och 24 §§ FRL).

Garantibeloppet bestäms till olika belopp beroende på vilket slag av försäkringsrörelse som skall bedrivas. Solvensmarginalen fastställs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning enligt olika regler för liv- och skadeförsäkringsrörelse. För livförsäkringsrörelse bestäms solvensmarginalen i princip till fyra procent av den del av försäkringstekniska avsättningar som svarar mot åtaganden med en finansiell eller försäkringsteknisk risk för försäkringsbolaget samt vissa procentsatser relaterade till olika positiva risksummor (7 kap. 23 § FRL). För skadeförsäkringsrörelse beräknas solvensmarginalen i princip med utgångspunkt i vissa procentsatser av premier som bolaget mottagit under föregående år alternativt av vissa procentsatser av tidigare års ersättningar eller avsättningar för försäkringsfall (7 kap. 25 § FRL). Försäkringsbolagen måste enligt Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 1997:30) om svenska försäkringsbolags skyldighet att lämna solvensdeklaration årligen lämna en sådan deklaration till inspektionen. Solvensdeklarationen har en utformning som är likartad inom hela EES, enligt en överenskommelse mellan tillsynsmyndigheterna.

3.4 Nuvarande tillsynsregler

De grundläggande bestämmelserna om de behöriga myndigheternas tillsyn över försäkringsbolagen beträffande solvensfrågor återfinns i artikel 20 i första skadeförsäkringsdirektivet och artikel 24 i första livförsäkringsdirektivet. Artiklarna i direktiven genomfördes i svensk rätt genom ändringar i 19 kap. 11 § FRL (se prop. 1992/93:257 s. 202).

Den sistnämnda bestämmelsen innebär i huvudsak följande. För det fall ett försäkringsbolags kapitalbas underskrider lagstadgad solvensmarginal, skall Finansinspektionen förelägga bolaget eller dess styrelse att upprätta en plan för att återställa en tillfredsställande finansiell ställning och överlämna planen till inspektionen för godkännande. Om det emellertid har gått så långt att kapitalbasen underskrider en tredjedel av solvensmarginalen eller underskrider garantibeloppet skall bolaget eller dess styrelse upprätta och för godkännande överlämna en plan för skyndsamt återställande av kapitalbasen (19 kap. 11 § tredje stycket FRL). Om ett föreläggande enligt ovan inte följs inom bestämd tid och det anmärkta förhållandet inte heller på annat sätt har undanröjts skall inspektionen, i fall som är av principiell betydelse eller annars av särskild vikt, anmäla detta till regeringen (19 kap. 11 § femte stycket FRL).

I fall då kapitalbasen understiger en tredjedel av solvensmarginalen eller inte uppfyller kravet på garantibelopp får Finansinspektionen begränsa bolagets förfoganderätt eller förbjuda bolaget att förfoga över sina tillgångar i Sverige (19 kap. 11 § sjätte stycket 2 FRL). Möjligheten att inskränka bolagets förfoganderätt över sina tillgångar finns också vid mindre allvarliga underskridanden av solvensmarginalen, om det finns särskilda skäl att anta att bolagets finansiella ställning ytterligare kommer att försämrats. Inspektionen skall i sistnämnda fall ha gjort bedömningen att det inte är tillräckligt att upprätta en plan för återställande av en tillfredsställande finansiell ställning (19 kap. 11 § sjätte stycket 3 FRL). Bestämmelsen har sin grund i artikel 20.2 andra stycket i första skadeförsäkringsdirektivet och artikel 24.2 andra stycket i första livförsäkringsdirektivet (i deras lydelse enligt artikel 13.2 andra stycket i rådets direktiv (92/49/EEG) av den 18 juni 1992 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan försäkring än livförsäkring samt om ändring av direktiv 73/239/EEG och 88/357/EEG (*tredje skadeförsäkringsdirektivet*) och artikel 12.2 andra stycket i rådets direktiv (92/96/EEG) av den 10 november 1992 om samordning av lagar och andra författningar som avser direkt livförsäkring och om ändring av direktiven 79/267/EEG och 90/619/EEG (*tredje livförsäkringsdirektivet*)).

När bestämmelsen i sjätte stycket infördes betonades det att eftersom det är fråga om en mycket ingripande åtgärd på ett tidigt stadium så skall åtgärden utnyttjas med försiktighet (se prop. 1994/95:184 s. 286). Om Finansinspektionen på angivet sätt begränsat eller förbjudit ett bolags förfoganderätt över tillgångarna överlämnas åt inspektionen att besluta om hur försäkringsverksamheten skall drivas vidare (19 kap. 11 § sjunde stycket FRL).

För det fall bolaget inte längre uppfyller kraven för koncession (inbegripet solvenskraven), en upprättad plan enligt ovan inte följs eller

om bolaget i annat fall allvarligt åsidosätter gällande bestämmelser för verksamheten kan bolagets koncession förklaras förverkad. Frågor om förverkande prövas av Finansinspektionen. Ärenden som är av principiell betydelse eller annars av särskild vikt prövas dock av regeringen. Regeringens prövning sker efter anmälan från inspektionen (19 kap. 11 § åttonde och nionde styckena FRL).

För att Finansinspektionen skall kunna utöva en effektiv löpande tillsyn över ett försäkringsbolag har bolagets styrelse, verkställande direktör och andra befattningshavare i ansvarig ställning också en skyldighet att lämna inspektionen de upplysningar om verksamheten som inspektionen begär (19 kap. 3 § FRL). Finansinspektionen får även, när det anses nödvändigt, sammankalla försäkringsbolagets styrelse (19 kap. 8 § FRL).

Vid sidan av inspektionens formella maktmedel finns även ett betydande utrymme för underhandskontakter mellan inspektionen och berörda bolag och deras ledningar, särskilt när det är fråga om krissituationer (se Justitiekanslerns beslut den 16 juli 1992 i ett ärende om Försäkringsinspektionens och Finansinspektionens tillsyn av Försäkringsaktiebolaget Njord, dnr 4353-91-20).

4 De nya direktiven

4.1 Allmänt

Som angetts i avsnitt 3.2 bygger EU:s nuvarande regler om solvens i stor utsträckning på första skadeförsäkrings- och första livförsäkringsdirektivet. I de direktiven används beteckningen solvensmarginal både beträffande kapitalbasens sammansättning och solvensmarginalens storlek. Som angetts ovan kommer dock i denna promemoria den svenska terminologin att användas. Tredje skadeförsäkrings- respektive tredje livförsäkringsdirektivet medförde ingen ändring av terminologin.

Enligt tredje skadeförsäkrings- och tredje livförsäkringdirektivet skulle kommissionen till den försäkringskommitté som inrättats överlämna en rapport om behovet av ytterligare harmonisering av solvensmarginalen. Kommissionen har utarbetat en sådan rapport.¹⁶ I rapporten konstateras att det befintliga systemet med sin enkla och handfasta karaktär visserligen har fungerat tillfredsställande men att svagheter finns. Arbetet inom EU har därefter resulterat i de nya direktiven; Europaparlamentets och rådets direktiv (2002/13/EG) av den 5 mars 2002 om ändring av rådets direktiv 73/239/EEG när det gäller solvensmarginalkraven för skadeförsäkringsföretag (*solvensskadedirektivet*), *bilaga 1*, och Europaparlamentets och rådets direktiv (2002/12/EG) av den 5 mars 2002 om ändring av rådets direktiv 79/267/EEG när det gäller solvensmarginalkraven för livförsäkringsföretag (*solvenslivdirektivet*), *bilaga 2*. I direktiven införs begreppet disponibel solvensmarginal för kapitalbasens sammansättning och termen föreskriven solvensmarginal för solvensmarginal. Direktiven skall vara genomförda i svensk rätt senast den 20 september 2003.

¹⁶ KOM (97) 398 slutlig, 1997-07-24.

Det första livförsäkringsdirektivet, rådets andra direktiv (90/619/EEG) av den 8 november 1990 om samordning av lagar och andra författningar om direkt livförsäkring, och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utnyttja friheten att tillhandahålla tjänster, och om ändring av det första livförsäkringsdirektivet (*andra livförsäkringsdirektivet*) och det tredje livförsäkringsdirektivet har undergått flera och omfattande ändringar. För att bringa klarhet i systemet har ett konsoliderat direktiv antagits den 5 november 2002 (Europaparlamentets och rådets direktiv [2002/83/EG] om livförsäkring). Det följande arbetet avser dock – som ovan anförts – införlivandet av solvensdirektiven.

Inom EU pågår för närvarande också ett arbete där man på ett mer genomgripande sätt ser över reglerna om solvens (det s.k. solvens II-projektet). Det arbetet syftar bl.a. till att även ta hänsyn till de finansiella riskerna i försäkringsbolagens tillgångar vid bestämmande av solvensmarginal.

Solvensdirektiven innebär vissa skärpta regler i förhållande till de tidigare direktiven. Nedan redogörs kortfattat för dessa ändringar och tillägg; först för skadeförsäkring och därefter för livförsäkring.

4.2 Solvensskadedirektivet

Minimiharmonisering och löpande solvenskrav

I Solvensskadedirektivet slås fast att de krav som ställs är minimistandarder för solvensmarginalen. Det innebär att en medlemsstat således kan föreskriva striktare regler för försäkringsbolag som auktoriserats av medlemsstatens egna behöriga myndighet än vad som krävs enligt direktivet. Vidare klargörs att försäkringsbolagen vid varje tidpunkt måste ha en tillräcklig kapitalbas i förhållande till sin samlade verksamhet.

Direktivets omfattning

Genom direktivets artikel 1.1 ändras artikel 3.1 i första skadeförsäkringsdirektivet på så sätt att ett krav för att ett ömsesidigt institut inte skall omfattas av direktivet är att den årliga premieinkomsten inte överstiger fem miljoner euro. Enligt det första skadeförsäkringsdirektivet gällde ett belopp om en miljon euro. Vidare har det införts en möjlighet för ömsesidiga försäkringsbolag att, trots att företaget egentligen inte omfattas av direktivet, fortsätta ha eller få licens enligt direktivet.

Poster i kapitalbasen

Vad gäller de poster som skall ingå i kapitalbasen finns numera vinst eller förlust efter avdrag för utdelning med bland dessa. Vidare införs en bestämmelse om att kapitalbasen skall minskas med beloppet för de egna aktier som försäkringsbolaget innehar direkt samt en speciell regel för beräkningen av solvensmarginalen för de företag som tillämpar diskontering eller nedsättning av sina försäkringstekniska avsättningar

för oreglerade skador. Därutöver innebär det nya solvensskadedirektivet att det numera krävs godkännande från den behöriga myndigheten för att hälften av ännu ej inbetalt aktiekapital eller garantikapital skall få räknas in i kapitalbasen. På motsvarande sätt har rätten att till kapitalbasen hänföra en fordran, som ett ömsesidigt bolag kan ha på sina medlemmar i form av begärda extra bidrag (uttaxering), villkorats av den behöriga myndighetens godkännande.

Bestämmande av solvensmarginalen

Vid bestämmandet av solvensmarginalen skall premier, ersättningar, avsättningar och regressbelopp som avser försäkringsklasserna 11–13 i punkt A i bilagan till första skadeförsäkringsdirektivet ökas med 50 procent. Det innebär att dessa belopp skall höjas vid beräkningen av de försäkringsklasser som avser luftfartygsansvar, fartygsansvar och allmän ansvarighet. De behöriga myndigheterna får även medge att statistiska metoder används för bestämning av andelen premier, ersättningar, avsättningar och regressbelopp som avser de ovan nämnda klasserna. Vidare höjs de tröskelvärden som finns vid beräkningen av premie- och skadeindex till 50 respektive 35 miljoner euro. Beloppen skall också ses över årligen så att de avspeglar förändringar i det europeiska konsumentprisindexet. Tiden för beräkning av den kvot som premieindex eller skadeindex skall multipliceras med för att solvensmarginalen skall uppnås utsträcks till de tre närmast föregående räkenskapsåren. Om den solvensmarginal som räknats fram är lägre än den föreskrivna solvensmarginalen för det föregående året föreskrivs en speciell korrigeringsregel. Slutligen skall medlemsstaterna se till att de behöriga myndigheterna har befogenhet att justera ned värdet av alla poster i kapitalbasen som kan ingå i kapitalbasen samt att vid bestämmandet av solvensmarginalen minska avdraget för återförsäkring.

Garantibeloppet

Minsta nivån för garantibeloppet höjs till två respektive tre miljoner euro om rörelsen omfattar försäkring som avses i försäkringsklasserna 10–15 i punkt A i bilagan till första skadeförsäkringsdirektivet. För ömsesidiga försäkringsbolag finns sedan tidigare en möjlighet för varje medlemsstat att föreskriva att garantibeloppet får sättas ned med en fjärdedel när det gäller ömsesidiga och liknande institut. Vidare skall garantibeloppets storlek, liksom tröskelvärdena vid beräkningen av premie- och skadeindex årligen ses över så att de avspeglar förändringar i det europeiska konsumentprisindexet.

Tillsynsfrågor

Medlemsstaterna skall se till att de behöriga myndigheterna har befogenhet att kräva en finansiell saneringsplan om myndigheten bedömer att försäkringstagarnas rättigheter hotas. En sådan saneringsplan måste innehålla vissa uppgifter avseende de senaste tre räkenskapsåren. Om försäkringstagarnas rättigheter hotas – och om ett

försäkringsbolags ekonomiska ställning försämras – skall den behöriga myndigheten också ha befogenhet att höja solvenskravet för det enskilda företaget för att säkerställa att solvenskravet är uppfyllt inom den närmaste tiden. Om den behöriga myndigheten krävt en finansiell saneringsplan så skall myndigheten inte utfärda intyg om att försäkringsbolaget har en tillräcklig solvensmarginal.

4.3 Solvenslivdirektivet

Vad gäller frågorna om *minimiharmonisering* och *löpande solvenskrav*, *direktivets omfattning* och *tillsynsfrågor* överensstämmer solvenslivdirektivets reglering med solvensskadedirektivets. I de delarna hänvisas därför till avsnitt 4.2. I andra avseenden föreligger dock vissa skillnader. Dessa skillnader kommer kortfattat att redovisas nedan. De tillägg och ändringar som skett i förhållande till det första livförsäkringsdirektivet kommer således inte att kommenteras i den mån de överensstämmer med de tillägg och ändringar som skett i solvensskadedirektivet jämfört med det första skadeförsäkringsdirektivet.

Poster i kapitalbasen

Efter ansökan hos den behöriga myndigheten i hemlandet och efter godkännande från den får till och med den 31 december 2009 ett belopp motsvarande 50 procent av företagets framtida vinst ingå i kapitalbasen. Beloppet får dock inte motsvara mer än 25 procent av det belopp som är lägst av kapitalbasen och solvensmarginalen. En förutsättning för att den behöriga myndigheten skall få medge att ett sådant belopp ingår i kapitalbasen är att en aktuariell rapport har lämnats till myndigheten och att framtida vinster från dolda nettoreserver inte redan beaktats.

Bestämmande av solvensmarginalen

Vad gäller fondförsäkring skall enligt solvenslivdirektivet numera även 25 procent av de nettodriftskostnader som kan hänföras till de avtal för det senaste räkenskapsåret där försäkringsbolaget inte tar på sig någon placeringsrisk beaktas vid bestämmandet av solvensmarginalen. Detta dock under förutsättning att det belopp som avsatts till täckande av driftskostnaderna inte fastställts för en period som överstiger fem år. Solvensmarginalen för tilläggsförsäkringar skall vidare beräknas i enlighet med vad som föreskrivs för skadeförsäkringar. Också för sjuk- och olycksfallsförsäkringar skall solvensmarginalen beräknas på samma sätt som för skadeförsäkringar. Till det resultatet skall dock läggas den första delen av beräkningen avseende traditionell livförsäkring.

Garantibeloppet

I första livförsäkringsdirektivet fanns ett krav på att 50 procent av garantibeloppet skulle bestå av vissa närmare angivna poster, t.ex. det inbetalda aktiekapitalet. Det kravet har skärpts så att hela garantibeloppet

nu skall bestå av motsvarande poster. Den nya regleringen innebär således en skärpning av vilka poster som får ingå i garantibeloppet.

5 Allmänna utgångspunkter

Solvensskadedirektivet och solvenslivdirektivet berör frågor som regleras i FRL; huvudsakligen dess 7 och 19 kapitel. Det är därför naturligt att de i huvudsak genomförs i denna lag. Direktiven innehåller dock även vissa ytterst detaljerade regler som lämpligen bör införlivas genom föreskrifter på myndighetsnivå.

Med stöd av regeringens bemyndigande tillkallade chefen för Finansdepartementet den 20 juni 2001 en särskild utredare för att göra en översyn av försäkringsbolagens placeringsregler m.m. (Fi 2001:11, Placeringsutredningen). Utredningen skall enligt direktiven (Fi 2000:15) bl.a. överväga behovet av ändringar i avsättnings-, placerings-, och kapitalbasreglerna samt – i mån av behov – föreslå särskilda justeringsregler för poster i kapitalbasen. Utredningen skall även lämna förslag till principer för hur en lämplig tillsyn av svenska försäkringsbolag skall organiseras. Utredningsuppdraget skall redovisas senast den 19 september 2003; den 14 februari samma år skall dock i delbetänkande redovisas förslag till principer för hur de näringsrättsliga reglerna som omfattas av utredarens uppdrag bör utformas (se Fi 2002:138).

Inom EU pågår som nämnts ett omfattande arbete som syftar till att reformera nuvarande tillsynsregler för försäkringsbolag (det s.k. solvens II-projektet). En central del i projektet är att införa solvenskrav som bättre motsvarar de verkliga riskerna i rörelsen. I den totala översynen ingår även att utreda frågor kring försäkringstekniska avsättningar, skuldtäckningstillgångar, matchningsregler för tillgångar och skulder samt återförsäkring och redovisning. Enligt tidsplanen för projektet skall kommissionen lägga fram ett förslag till direktiv under år 2004.

Det kan således konstateras att Placeringsutredningen och solvens II-projektet i stor utsträckning behandlar samma frågor som aktualiseras vid genomförandet av solvensdirektiven. Eftersom dessa direktiv skall vara genomförda i nationell lagstiftning senast den 20 september 2003 framstår det som naturligt att etappvis reformera nu aktuella regler. Med tanke på den tämligen nära förestående, omfattande reformeringen av regelverket som genomförandet av Placeringsutredningens förslag och senare direktiv på området sannolikt innebär, bör införlivandet av solvensdirektiven strikt följa den miniminivå som krävs enligt direktiven.

6 Överväganden och förslag

6.1 Kapitalkrav för försäkringsbolag

6.1.1 Minimiharmonisering och löpande solvenskrav

Bedömning: Det förtydligande som solvensdirektiven innehåller om att direktiven enbart innebär ett krav på minimiharmonisering medför i sig inte någon lagstiftningsåtgärd.

Förtydligandena om att solvenskraven vid varje tidpunkt skall vara uppfyllda föranleder inte heller några ändrade bestämmelser.

Direktiven: I artikel 16.1 i första skadeförsäkringsdirektivet och artikel 18 första stycket i första livförsäkringsdirektivet stadgas att varje medlemsstat skall föreskriva att alla företag som har sitt huvudkontor inom dess territorium skall upprätthålla en tillräcklig solvensmarginal i förhållande till sin totala verksamhet. Genom artikel 1.2 i solvensdirektiven ändras de artiklarna så att det nu framgår att varje medlemsstat skall föreskriva att alla försäkringsbolag skall ha en solvensmarginal som åtminstone motsvaras av kraven i direktivet. I stycke 12 i ingressen till solvenslivdirektivet respektive stycke 14 i ingressen till solvensskadedirektivet uttalas vidare att solvensdirektiven innebär ett krav på minimistandarder och att en medlemsstat bör kunna föreskriva striktare regler för försäkringsbolag som auktoriserats av medlemsstatens egna behöriga myndigheter. Artikel 1.2 i solvensdirektiven innehåller även ett förtydligande om att försäkringsbolagen *vid varje tidpunkt* skall ha en kapitalbas som överstiger den lagstadgade solvensmarginalen.

Skälen för bedömningen: EU:s regler om minimikonsolidering tillkom på 1970-talet i syfte att åstadkomma en heltäckande harmonisering. Efterhand blev det emellertid uppenbart att det var omöjligt att uppnå en sådan harmonisering av medlemsländernas nationella regler. Denna insikt kom till uttryck i kommissionens s.k. vitbok år 1985. Harmoniseringsarbetet skulle enligt vitboken i fortsättningen i stället inriktas på att åstadkomma en minimiharmonisering, dvs. att samordningen skulle begränsas till de punkter som oundgängligen är nödvändiga för att reglerna skall bli likvärdiga. De skillnader som därefter kommer att finnas mellan ländernas regelsystem hanteras enligt principen om ömsesidigt erkännande – en princip som innebär att ett annat lands regleringar godtas som likvärdig det egna landets, förutsatt att de viktiga minimireglerna är genomförda.

Försäkringsutredningen (Fi 1990:11), som bl.a. hade till uppgift att åstadkomma ett nationellt regelsystem som var förenligt med det inom EU, ansåg att kravet på minimiharmonisering innebar att EG-reglerna var absoluta, dvs. medlemsländerna får inte avvika från reglerna vare sig genom att meddela mildare eller strängare bestämmelser. Departementschefen intog för sin del en annan inställning och ansåg att det inte kunde uteslutas att en medlemsstat för sina egna försäkringsbolag får föreskriva strängare regler än vad direktiven kräver (se prop. 1992/93:257 s. 117). Frågan diskuterades därefter även i samband med försäkringsrörelserreformen 1999/2000. Regeringen ansåg då att det vore olyckligt om FRL:s solvensregler kom att uppfattas som

normalnivåer; detta skulle försvåra Finansinspektionens tillsynsarbete. Regeringen uttalade vidare att det tidigare inte varit helt klart att EG:s soliditetsregler utgjort minimiregler som får skärpas på nationell nivå. Bland annat med hänsyn till förhållandena i andra medlemsländer gjorde regeringen dock den bedömningen att så var fallet (se prop. 1998/99:87 s. 176 f). FRL innehåller också vissa bestämmelser som är strängare än vad direktiven föreskriver.

I artikel 18 och artikel 16.1 i första liv- respektive första skadeförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.2 i solvensdirektiven, klargörs nu att EG:s regler på området utgör minimiregler. Detta uttalas ännu tydligare i stycke 12 i ingressen till solvenslivdirektivet respektive stycke 14 i ingressen till solvensskadedirektivet. Förtydligandena ger inte, som framgått ovan, anledning till ändring av den tolkning och bedömning som tidigare gjorts i Sverige. Det finns dock som nämnts i avsnitt 5 ingen anledning att nu uppställa strängare krav än vad som krävs enligt direktiven.

Det klargörande av att solvenskraven gäller löpande som finns i artikel 1.2 i solvensdirektiven medför inte heller det något behov av att ändra de svenska bestämmelserna. Så har direktiven redan tolkats i Sverige, vilket också framgår av lydelsen av 1 kap. 8 a § första stycket FRL där det föreskrivs att försäkringsbolag vid varje tidpunkt skall ha en tillräcklig kapitalbas.

6.1.2 Undantag från FRL:s tillämpning för ömsesidiga skadeförsäkringsbolag

Förslag: Möjligheten till undantag från FRL för ömsesidiga skadeförsäkringsbolag kompletteras med ett krav på att bolagsordningen för dessa bolag innehåller bestämmelser som medger uttaxering från delägare.

Det belopp som den årliga premieinkomsten från skadeförsäkringsrörelsen inte får överstiga för att undantag skall vara möjligt höjs från ett belopp motsvarande en miljon euro till ett belopp motsvarande fem miljoner euro.

Direktivet: Genom artikel 1.1 i solvensskadedirektivet görs ändringar i artikel 3.1 i första skadeförsäkringsdirektivet så att det härefter för ömsesidiga institut bl.a. krävs att den årliga premieinkomsten för de verksamhetsgrenar som omfattas av direktivet inte överstiger fem miljoner euro, för att direktivens bestämmelser inte skall vara tillämpliga på institutet. Sedan tidigare innehåller artikel 3.1 i första skadeförsäkringsdirektivet ett krav på att bolagsordningen skall innehålla bestämmelser som medger uttag av extra bidrag eller minskning av förmånerna för att direktivet inte skall vara tillämpligt.

Skälen för förslaget: Artikel 3.1 i första skadeförsäkringsdirektivet har i svensk rätt genomförts i form av en undantagsbestämmelse, 1 kap. 10 § FRL (se prop. 1992/93:257 s. 185). Första punkten i bestämmelsens tredje stycke föreskriver att i fråga om skadeförsäkringar får undantag från FRL medges för ömsesidiga försäkringsbolag under förutsättning att verksamheten inte omfattar kredit- eller borgensförsäkring eller annan

ansvarsförsäkring än sådan som enligt 2 kap. 3 a § tredje stycket FRL behandlas som underordnad, att den årliga premieinkomsten från skadeförsäkringsrörelsen inte överstiger ett belopp motsvarande en miljon euro samt att minst hälften av denna premieinkomst härrör från bolagets delägare. Något krav på att bolagsordningen skall innehålla bestämmelser som medger uttag av extra bidrag eller minskning av förmånerna – s.k. uttaxering respektive nedsättning – finns inte i 1 kap. 10 § FRL.

De svenska reglerna om uttaxering ändrades med verkan från och med den 1 januari 2000. Ett tidigare krav på uttaxering från försäkrings-tagarna vid förluster i skadeförsäkringsrörelsen utmönstrades. Samtidigt slopades bestämmelserna om uttaxering i 13 kap. FRL. Vidare togs möjligheten till nedsättning – som i Sverige enbart kunde tillämpas på livförsäkringsrörelse – bort. Ändringen av den lagfästa rätten till uttaxering motiverades med att den stred mot principen om en tydlig åtskillnad mellan rörelsens riskkapital och rättigheter och skyldigheter på grund av försäkringsavtalet (se prop. 1998/99:87 s. 291).

Ömsesidiga försäkringsbolag kan dock även i fortsättningen – med några begränsningar – bedriva försäkringsrörelse med bristtäckningsansvar för delägarna. Bestämmelser om detta skall i sådana fall finnas i bolagsordningen. Som allmänna begränsningar gäller att ansvaret får göras gällande endast mot delägare i skadeförsäkringsbolag, att uttaxering får ske endast på grund av förpliktelser eller förluster i den direkta skadeförsäkringsrörelsen samt att uttaxering får ske endast i den mån bolaget saknar erforderliga tillgångar eller medel för att täcka bolagets förpliktelser eller förluster. En ytterligare begränsning är att det inte ens genom föreskrifter i bolagsordningen är möjligt att använda sig av uttaxering för försäkringar som en konsument eller dödsbo tecknat för enskilt eller i huvudsak enskilt ändamål. För mindre lokala skadeförsäkringsbolag infördes dock en möjlighet att hos Finansinspektionen ansöka om dispens. För att en sådan ansökan skall beviljas fordras särskilda skäl (1 kap. 7 § FRL).

Det ovan anförda torde ha medfört att antalet bolag som använder sig av en uttaxeringsrätt minskat jämfört med vad som gällde före den 1 januari 2000. Det kan då hävdas att den svenska ordningen överensstämmer mindre väl med förutsättningarna i direktiven för att dessa inte skall tillämpas. Det skall dock betonas – som framgått ovan – att det alltså finns en möjlighet att använda sig av uttaxering; låt vara att möjligheten är begränsad i förhållande till vad som gällde före den 1 januari 2000. Att på något sätt tolka direktivet mot dess klara lydelse låter sig inte heller göras (jfr t.ex. prop. 1992/93:257 s. 99 och Lagrådets uttalande i prop. 2001/02:121 s. 193) Ett krav på att bolagsordningen innehåller bestämmelser som i enlighet med 1 kap. 7 § FRL medger uttaxering från delägare bör därför införas i 1 kap. 10 § tredje stycket FRL.

I artikel 3.1 i första skadeförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.1 i solvensskadedirektivet, föreskrivs att en av förutsättningarna för att undantag från direktivets bestämmelser skall vara möjlig är att den årliga premieinkomsten från de verksamhetsgrenar som omfattas av direktivet inte får överstiga fem miljoner euro. Solvensskadedirektivet innebär en höjning av beloppet från en miljon till fem miljoner euro. Som redovisats

i avsnitt 5 bör genomförandet av nu aktuella direktiv strikt följa de miniminivåer som krävs enligt direktiven. Det finns således inte anledning att i FRL införa något högre krav än denna miniminivå.

Av artikel 3.1 tredje stycket i första skadeförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.1 i solvensskadedirektivet, och artikel 3.2 andra stycket i första livförsäkringsdirektivet, ändrad i enlighet med artikel 1.1 i solvenslivdirektivet, följer att vad som i direktiven föreskrivs om att dessa inte är tillämpliga på vissa företag inte skall hindra ömsesidiga företag från att ansöka om att få eller fortsätta ha licens enligt direktiven.

Regleringen har sin bakgrund i att försäkringsbolag som omfattas av första skadeförsäkrings- respektive första livförsäkringsdirektivet kan utnyttja det s.k. Europapasset. Det innebär att de bolagen har rätt att fritt saluföra sina försäkringsprodukter inom hela EES och att värdlandets tillsynsmyndigheter måste godta den finansiella tillsyn som utförs av hemlandets myndigheter. Med den rätten följer emellertid en förpliktelse, nämligen att bolagen – av konkurrensneutralitetsskäl – är skyldiga att följa alla gemenskapsrättsliga regler och då i synnerhet de som gäller solvenskraven. För att inte utesluta små ömsesidiga bolag, som uppfyller kraven på solvensmarginal och som vill omfattas av direktiven, har den ovan refererade bestämmelsen införts. Bestämmelsen ger automatiskt dessa bolag rätt till ett sådant marknadsstillträde efter en anmälan till de behöriga myndigheterna, trots att bolagets premieintäkter inte överstiger fem miljoner euro.

Frågan är då vilka konsekvenser detta får för svensk del. Till att börja med kan ett ömsesidigt bolag med premieinkomster under fem miljoner euro per år avstå från att ansöka om dispens enligt 1 kap. 10 FRL eller ansöka om att få ett beslut om beviljad dispens upphävt. Om bolaget uppfyller solvenskraven och övriga gemenskapsrättsliga regler finns det ingenting som hindrar det från att bedriva gränsöverskridande verksamhet inom EES.

Det bör anmärkas att det under vissa förutsättningar åligger Finansinspektionen – i enlighet med vad som föreskrivs i 2 a kap. 4–6 §§ FRL – att ingripa i samband med att bolag gör en anmälan om gränsöverskridande verksamhet. Regleringen innebär att Finansinspektionen till den behöriga myndigheten i det land där en sådan verksamheten avses bedrivas skall intyga att bolaget uppfyller bl.a. direktivens krav på kapitalbas för att bolaget skall få bedriva verksamheten. Om det ömsesidiga bolaget inte uppfyller solvenskraven skall Finansinspektionen vägra att lämna ett intyg enligt ovan till den behöriga myndigheten i det land där den gränsöverskridande verksamheten avses bedrivas, vilket i förlängningen innebär att någon sådan verksamhet inte kan komma till stånd. Mot bakgrund av det ovan anförda krävs inte någon särskild reglering för att uppfylla vad som föreskrivs i artikeln. Den svenska regleringen tillgodoser således väl artikelns syfte.

6.1.3 Poster i kapitalbasen

Förslag: Posten övrigt eget kapital justeras så att beräknad utdelning skall dras av.

En ny bestämmelse införs för försäkringsbolag som bedriver skadeförsäkringsrörelse och utnyttjar möjligheten till diskontering av försäkringstekniska avsättningar för oreglerade skador.

Godkännande av Finansinspektionen krävs för att ett bolag skall få räkna in hälften av ännu ej inbetalt aktiekapital eller garantikapital och fordran som motsvarar vad som kan uttaxeras från delägare i kapitalbasen.

Bakgrund: Vilka poster som får ingå i kapitalbasen regleras i artikel 18 i första livförsäkringsdirektivet och artikel 16 i första skadeförsäkringsdirektivet. Dessa ändrades därefter i viss utsträckning genom artikel 25 i tredje livförsäkringsdirektivet respektive artikel 24 i tredje skadeförsäkringsdirektivet. Reglerna i direktiven har genomförts i 7 kap. 22 och 24 §§ FRL. Till att börja med får inbetalat aktiekapital (i aktiebolag) eller garantikapital (i ömsesidiga försäkringsbolag) ingå i kapitalbasen för såväl livförsäkrings- som skadeförsäkringsrörelse. Kapitalbasen får också omfatta hälften av tecknat men ännu inte inbetalat aktie- eller garantikapital och övrigt eget kapital, med avdrag för orealiserade vinster.

I ett ömsesidigt skadeförsäkringsbolag får räknas in ett belopp som motsvarar fordran på uttaxering enligt bestämmelser i bolagsordningen upp till ett belopp som motsvarar hälften av skillnaden mellan den högst tillåtna uttaxeringen och vad som faktiskt har uttaxerats. En sådan fordran får dock inte motsvara mer än hälften av kapitalbasen. Utöver detta gäller att Finansinspektionen efter särskild prövning får medge att andra poster än de som nu nämnts ingår i kapitalbasen. Finansinspektionen kan därigenom t.ex. medge att övervärden på tillgångar i förhållande till bokfört värde räknas med inom ramen för kapitalbasen (jfr prop. 1995/96:10 del 4 s. 283). Vidare finns vissa speciella regler om hur kapitalbasen skall vara beskaffad. Utöver det nyss nämnda fallet om begränsningar för uttaxeringsrätten gäller bl.a. att kapitalbasen för livförsäkringsrörelse intill en sjättedel skall bestå av aktiekapital, garantikapital, eget kapital eller obeskattade reserver.

Genom solvensdirektiven sker nu ytterligare ändringar i första liv- och första skadeförsäkringsdirektivet. Ändringarna innebär att det förtydligas vilka poster som får tas med vid beräkningen av kapitalbasen. Dessa poster delas in i tre olika grupper med hänsyn till deras bedömda säkerhet. Generellt kan poster som ingår i den första gruppen godtas utan begränsningar. För poster i den andra gruppen gäller vissa begränsningar medan posterna i den tredje gruppen endast kan godtas efter den behöriga myndighetens godkännande.

Skälen för förslaget: Första skade- och livförsäkringsdirektiven innehåller bestämmelser som tillåter att *hälften av ännu inte inbetalt aktiekapital eller garantikapital* får ingå i kapitalbasen (se artikel 16.1 i första skadeförsäkringsdirektivet respektive artikel 18.1 i första livförsäkringsdirektivet). Något tillstånd från den behöriga myndigheten har således inte krävts för att få räkna in posten i kapitalbasen.

Ändringarna i tredje skadeförsäkringsdirektivet och tredje livförsäkringsdirektivet innebär inte heller någon ändring på denna punkt. Artikel 1.2 i solvensdirektiven innebär dock att det numera skall krävas godkännande från den behöriga myndigheten för att bolagen skall få räkna in hälften av ännu ej inbetalt aktiekapital eller garantikapital i kapitalbasen. Det innebär att dessa poster lämpligen bör tas bort från första styckena i 7 kap. 22 och 24 §§ FRL. Möjligheten att ansöka om att kapitalet skall få räknas in i kapitalbasen finns redan, vilket medför att det inte finns skäl att göra någon ytterligare ändring av bestämmelserna (se 7 kap. 22 § andra stycket och 24 § andra stycket FRL).

Artikel 16.1 i första skadeförsäkringsdirektivet innehåller en bestämmelse om att en *fordran som ett ömsesidigt försäkringsföretag kan ha på sina medlemmar i form av begärda extra bidrag* under vissa förutsättningar kan få räknas in i kapitalbasen. Bestämmelsen genomfördes i svensk rätt genom 7 kap. 24 § första stycket 5 FRL (se prop. 1992/93:257 s. 197) Direktivbestämmelsen behölls oförändrad i det tredje skadeförsäkringsdirektivet, vilket bl.a. innebär att det inte krävdes tillstånd från den behöriga myndigheten för att få räkna med posten i kapitalbasen (se artikel 24). I solvensskadedirektivet har bestämmelsen justerats samt disponerats om så att det numera krävs godkännande från den behöriga myndigheten för att fordran skall få räknas in i kapitalbasen (se artikel 1.2). För svensk del medför det att punkten 5 i 7 kap. 24 § FRL bör slopas och att posten i stället får prövas inom ramen för 7 kap. 24 § andra stycket FRL, d.v.s. att det i fortsättningen krävs godkännande från Finansinspektionen för att posten skall få räknas in i kapitalbasen.

I artikel 18.3 a i första livförsäkringsdirektivet finns en möjlighet att räkna in *framtida vinst* i kapitalbasen. Den möjligheten begränsas nu i enlighet med artikel 1.4 a i solvenslivdirektivet. Begränsningen innebär att möjligheten att räkna in framtida vinst i kapitalbasen finns kvar till och med år 2009, men att högst 25 procent av det belopp som är lägst av kapitalbasen och solvensmarginalen får räknas in. Ändringen innebär dock inte att FRL behöver ändras i något avseende utan bolagen får – precis som tidigare – ansöka hos Finansinspektionen i enlighet med 7 kap. 22 § andra stycket FRL om att den framtida vinsten skall få räknas in i kapitalbasen (jfr prop. 1992/93:257 s. 196 f).

Artikel 16.2 tredje stycket i första skadeförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.2 i solvensskadedirektivet, innebär att bolag som i enlighet med artikel 60.1 g i rådets direktiv (91/674/EEG) av den 19 december 1991 om årsbokslut och sammanställd redovisning för försäkringsföretag (*försäkringsredovisningsdirektivet*) tillämpar *diskontering av försäkringstekniska avsättningar för oreglerade skador*, skall minska kapitalbasen med skillnaden mellan odiskonterade försäkringstekniska avsättningar och diskonterade avsättningar. I svensk rätt framgår förutsättningarna för att använda sig av diskontering av 4 kap. 16 § i Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS:2000:22) om årsredovisning i försäkringsföretag. Bolag som utnyttjar möjligheten till sådan diskontering har tidigare haft en fördel vid beräkningen av solvensmarginalen på så sätt att diskontering medför en lägre avsättning för oreglerade skador. Genom att oreglerade skador diskonteras minskar de försäkringstekniska avsättningarna, vilket gör att eget kapital och därmed kapitalbasen ökar. Solvensmarginalen bestäms

av det högsta av premieindex och skadeindex. Diskontering av oreglerade skador minskar skadeindex och därigenom solvensmarginalen, givet att skadeindex alltså är högre än premieindex. Bestämmelsen utjämnar dock endast den först nämnda fördelen. Sammanfattningsvis medför inte bestämmelsen att samma förutsättningar gäller för bolag oavsett om de utnyttjar möjligheten att diskontera eller ej trots att detta var avsikten med direktivbestämmelsen. Bolag som diskonterar oreglerade skador åtnjuter fortfarande ett lägre solvenskrav, givet att skadeindex är högre än premieindex. Bestämmelsen bör trots detta införlivas i FRL.

I artikel 16.2 c i första skadeförsäkringsdirektivet och artikel 18.2 c i första livförsäkringsdirektivet stadgas att balanserad vinst skall räknas in i kapitalbasen. Artikel 1.2 i solvensdirektiven ändrar de tidigare direktiven på så sätt att *vinsten eller förlusten efter avdrag för utdelning* skall räknas in i kapitalbasen. Detta medför dock inte anledning till några större ändringar för svensk del. Att kapitalbasen skall justeras för vinst eller förlust följer redan av att dessa omfattas av posten övrigt eget kapital (se 7 kap. 22 och 24 §§ FRL och 3 kap. 1 § lagen [1995:1560] om årsredovisning i försäkringsföretag [ÅRFL] och AA i bilaga 1 till ÅRFL).

Direktiven specificerar dock att utdelning skall räknas av från kapitalbasen. Eftersom fastställande av utdelningens storlek inte sker förrän på bolagsstämman efter balansdagen reducerar eventuell utdelning inte posten övrigt eget kapital och därmed formellt inte heller kapitalbasen förrän vid detta senare tillfälle. Det finns således anledning att ändra bestämmelserna på så sätt att avdrag med den beräknade utdelningens storlek skall göras från posten övrigt eget kapital.

Då direktiven klargör att solvenskraven skall vara uppfyllda vid varje tidpunkt kan det övervägas om man vid beräkningen av kapitalbasens storlek skall justera för vinst eller förlust under innevarande räkenskapsår. En sådan justering får dock inte anses vara nödvändig.

Kapitel 6 a i FRL innehåller bestämmelser om förvärv och överlåtelse av *egna aktier* och innebär i huvudsak att noterade publika skadeförsäkringsaktiebolag och livförsäkringsaktiebolag som får dela ut vinst får förvärva och överlåta egna aktier i samma utsträckning som aktiebolag i allmänhet. Onoterade försäkringsaktiebolag och livförsäkringsaktiebolag som inte får dela ut vinst får vidare förvärva egna aktier och aktier i ett moderbolag när någon ersättning inte lämnas för förvärvet. Utöver det får dessa bolag i ytterligare ett antal undantagssituationer förvärva egna aktier.

I artikel 16.2 andra stycket i första skadeförsäkringsdirektivet och artikel 18.2 andra stycket i första livförsäkringsdirektivet, båda i lydelse enligt artikel 1.2. i solvensdirektiven, föreskrivs att kapitalbasen skall minskas med beloppet för de egna aktier som försäkringsbolaget innehar direkt. Det finns anledning att analysera om det krävs några åtgärder för att införliva bestämmelsen i svensk rätt eller ej.

När reglerna om förvärv av egna aktier infördes i FRL diskuterades bl.a. frågan hur innehav av dessa aktier skall redovisas. De redovisningsregler som gäller innebär i korthet att egna aktier inte får tas upp som en tillgång i balansräkningen och att förvärv och avyttring skall redovisas direkt mot eget kapital (4 kap. 1 § ÅRFL som hänvisar till

4 kap. 14 § årsredovisningslagen [1995:1554], ÅRL, och 5 kap. 1 § ÅRFL som hänvisar till 5 kap. 14 §§ andra och tredje stycket ÅRL). Ett innehav av egna aktier – som i ekonomiskt hänseende inte innebär något värde för bolaget – kommer därigenom inte att ingå i försäkringsbolagets kapitalbas. Mot bakgrund av det föranleder inte artikel 16.2 andra stycket i första skadeförsäkringsdirektivet och artikel 18.2 andra stycket i första livförsäkringsdirektivet, båda i lydelse enligt artikel 1.2. i solvensdirektiven, några åtgärder för att genomföra dessa. Det svenska regelsystemet uppfyller som nämnts redan de krav som ställs i direktiven.

6.1.4 Bestämmande av solvensmarginalen för skadeförsäkringsrörelse

Förslag: Vid bestämmandet av solvensmarginalen skall premier, ersättningar, avsättningar och regressbelopp som avser försäkringsklasserna i 2 kap. 3 a § första stycket 11–13 FRL ökas med 50 procent. Finansinspektionen får medge att statistiska metoder används för bestämning av andelen premier, ersättningar, avsättningar och regressbelopp som avser dessa försäkringsklasser. Beräkningen av premieindex skall grundas på det högsta av de belopp som erhålls vid beräkning enligt nuvarande bestämmelse och bruttovärdet av de intjänade premierna.

De tröskelvärden som finns vid beräkningen av premie- och skadeindex höjs till 50 respektive 35 miljoner euro. Dessa belopp skall justeras årligen så att de avspeglar förändringar i det europeiska konsumentprisindexet. Vidare utsträcks tiden för beräkning av den kvot som premieindex eller skadeindex skall multipliceras med när solvensmarginalen skall beräknas till de tre närmast föregående räkenskapsåren.

Om den solvensmarginal som räknats fram är lägre än den föreskrivna solvensmarginalen för det föregående året föreskrivs en speciell korrigeringsregel.

Finansinspektionen ges befogenhet att i enskilda fall bestämma att det avdrag som gjorts på grund av avgiven återförsäkring skall minskas.

Bakgrund: Regleringen av hur solvensmarginalen för skadeförsäkringsrörelse bestäms bygger i stor utsträckning på vad som föreskrivs i artikel 16.3 i första skadeförsäkringsdirektivet. Direktivet införlivades i FRL genom prop. 1992/93:257 då 7 kap. 25 § FRL i huvudsak fick sin nuvarande lydelse.

I korthet bestäms solvensmarginalen utifrån den summa som är högst av premieindex eller skadeindex. Premieindex grundas i huvudsak på ett belopp som uppgår till under föregående räkenskapsår förfallna premier brutto för direkt försäkring och mottagen återförsäkring med avdrag för skatter, avgifter och annullerade försäkringsavtal. Premieindex utgör sedan 18 procent av det beloppet upp till tio miljoner euro och 16 procent av överstigande belopp. Skadeindex grundas på ett belopp som består av genomsnittet av utbetalda ersättningar brutto och mottagen återförsäkring för vart och ett av de tre föregående räkenskapsåren med avdrag för erhållna regressbelopp. Till det skall läggas en tredjedel av avsättningen

för oreglerade skador brutto i direkt försäkring och mottagen återförsäkring vid det föregående räkenskapsårets utgång. Från det senare beloppet dras en tredjedel av avsättningen för oreglerade skador brutto i direkt försäkring och mottagen återförsäkring vid början av den treårsperiod som slutade med det föregående räkenskapsårets utgång. Summan av dessa beräkningar multiplicerad med 26 procent – upp till sju miljoner euro – och 23 procent av resten utgör skadeindex. Solvensmarginalen utgör sedan det högsta av premieindex eller skadeindex multiplicerat med en kvot – som aldrig får understiga 0,5 – som räknas fram på visst närmare angivet sätt.

Skälen för förslaget: Av artikel 16a.3 andra stycket och artikel 16a.4 första stycket i första skadeförsäkringsdirektivet, ändrade i enlighet med artikel 1.3 i solvensskadedirektivet, följer att vid bestämmandet av solvensmarginalen skall premier, ersättningar, avsättningar och regressbelopp som motsvarar försäkringsklasserna 11–13 i 2 kap. 3 a § första stycket FRL ökas med 50 procent. I enlighet med artikel 16a.3 åttonde stycket i första skadeförsäkringsdirektivet, ändrad i enlighet med artikel 1.3 i solvensskadedirektivet, skall den behöriga myndigheten få medge att statistiska metoder används för att bestämma andelen premier, ersättningar, avsättningar och regressbelopp avseende de ovan nämnda klasserna.

Genom den ändrade lydelsen av direktivet införs en *beräkning av solvensmarginalen grundad på riskkategori*, s.k. riskbaserat tilläggskapital, vilket är en av de viktigaste ändringarna i direktivet. På så sätt kommer en mer flexibel och riskorienterad beräkning av solvensmarginalen att ske för de aktuella försäkringsklasserna. Genom införandet av riskbaserat tilläggskapital bevaras också enkelheten i den befintliga metoden samtidigt som solvensmarginalen justeras upp med 50 procent för försäkringsklasser med mer volatila risker. Metoden att använda sig av riskbaserat tilläggskapital utgör därför ett välkommet tillskott vid bestämmandet av solvensmarginalen för skadeförsäkringsrörelse. Det finns således goda skäl till att införa en bestämmelse motsvarande direktivets i FRL. Eftersom premier, ersättningar, avsättningar och regressbelopp inte alltid följer en försäkringsklass bör också möjligheten att få använda sig av statistiska metoder för att bestämma andelen premier, ersättningar, avsättningar och regressbelopp avseende de ovan nämnda klasserna införlivas.

Av artikel 16a.3 i första skadeförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.3 i solvensskadedirektivet följer att *beräkningen av premieindex* fortsättningsvis skall grundas på det högsta av de belopp som erhålls vid beräkning enligt nuvarande bestämmelse – dvs. under det föregående räkenskapsåret förfallna premier brutto för direkt försäkring och mottagen återförsäkring med avdrag för dels däri ingående skatter och avgifter, dels premier för under samma tid annullerade försäkringsavtal – eller bruttovärdet av de intjänade premierna. Även beräkningen av premieindex skall således grundas på det högsta av två belopp, varefter detta index utgörs av 18 procent av det högsta av de beloppen upp till en viss gräns som beskrivs närmare nedan. Den ändrade beräkningen bör införas i FRL för att svensk rätt skall överensstämma med direktivet.

Som redogjorts för ovan *bestäms solvensmarginalen* i två steg; med premieindex beräknas först 18 procent av de första tio miljonerna euro

och därefter 16 procent på överstigande belopp. Vid beräkningen av skadeindex ingår 26 procent av de första sju miljonerna euro och 23 procent av överstigande belopp. I artikel 16a.3 sjätte stycket och artikel 16a.4 sjätte stycket i första skadeförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.3 i solvensskadedirektivet, höjs de belopp som premie- och skadeindex beräknas utifrån till 50 respektive 35 miljoner euro. Vidare utsträcks i solvensskadedirektivet den tid som anges för beräkning av den kvot som premieindex eller skadeindex skall multipliceras med för att solvensmarginalen skall erhållas till de tre närmast föregående räkenskapsåren; detta i stället för ett år (se artikel 16a.3 sjunde stycket i första skadeförsäkringsdirektivet i lydelse enligt artikel 1.3 i solvensskadedirektivet). Ändringarna av de belopp som premie- och skadeindex beräknas utifrån är naturliga med tanke på inflationen och med tanke på att de varit oförändrade sedan det första skadeförsäkringsdirektivet antogs 1973. Likaså är det naturligt att utsträcka tiden för beräkning av den kvot som premieindex eller skadeindex skall multipliceras med när solvensmarginalen skall beräknas till de tre närmast föregående räkenskapsåren. På så sätt erhålls en jämnare och mer rättvisande beräkning. Ändringarna i direktivet bör införas i svensk rätt.

I enlighet med vad som föreskrivs i artikel 17a i första skadeförsäkringsdirektivet i lydelse enligt artikel 1.5 i solvensskadedirektivet skall de tröskelvärden som finns vid beräkningen av premie- och skadeindex höjas till 50 respektive 35 miljoner euro. Dessa belopp skall justeras årligen så att de avspeglar förändringar i det europeiska konsumentprisindexet. Detta för att i fortsättningen undvika de tvära höjningar som nu måste ske. Dessa bestämmelser bör införas i FRL för att svensk rätt skall överensstämma med direktivet.

Den gällande regleringen av bestämmandet av solvensmarginalen har fungerat bra mot bakgrund av att den är baserad på premier och ersättningar. Regleringen är dock behäftad med en svaghet som visar sig när ett försäkringsbolag drabbas av en väsentlig nedgång i omsättningen. I det mest extrema fallet, ett försäkringsbolag som är under avveckling och som inte ingår några nya avtal (s.k. *run-off bolag*), kan regleringen ge till resultat att solvensmarginalen bestäms till noll. Den bristen korrigeras genom artikel 16a.5 i första skadeförsäkringsdirektivet i lydelse enligt artikel 1.3 i solvensskadedirektivet. Där krävs en solvensmarginal som baseras på föregående års solvensmarginal med avdrag för den proportionella minskningen av nivån på de försäkringstekniska avsättningarna. Fördelen med den metoden är att solvensmarginalens utgångsnivå bestäms med den nuvarande metoden men att marginalen därefter hålls på en nivå som är proportionell till storleken av de återstående försäkringstekniska avsättningarna. På de ovan anförda skälen bör en motsvarande bestämmelse som i direktivet införas i FRL.

Artikel 20a i första skadeförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.7 i solvensskadedirektivet, föreskriver att medlemsstaterna skall se till att de behöriga myndigheterna har befogenhet att *justera ned värdena av alla poster som kan ingå i kapitalbasen*; i synnerhet i de fall där dessa posters marknadsvärde har förändrats i betydande utsträckning sedan utgången av föregående räkenskapsår. De behöriga myndigheterna skall

också ha befogenhet att vid bestämmandet av solvensmarginalen *minska nedsättningen på grundval av återförsäkring*. I direktivet uttalas dock att en sådan nedsättning förutsätter att återförsäkringsavtalen har ändrats eller försämrats i betydande utsträckning sedan föregående räkenskapsår eller att det inte finns någon, eller bara en obetydlig risköverföring i kontrakten för återförsäkring.

Vad först gäller kravet i direktivet att de behöriga myndigheterna skall ha befogenhet att justera ned värdet av alla poster som kan ingå i kapitalbasen så är det kravet betingat av att volatiliteten på marknaderna ökat alltmer. Det kan således inträffa väsentliga förändringar av marknadsvärdet på den fria tillgångsmassan som motsvarar kapitalbasen. För att tillsynsmyndigheterna skall kunna förvissa sig om att kravet på solvensmarginal är uppfyllt vid varje tidpunkt (jfr artikel 16.1 i första skadeförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.2 i solvensskadedirektivet, och 1 kap. 8 a § första stycket FRL) måste myndigheterna ges befogenhet att justera ned värdet på alla poster som kan ingå i kapitalbasen. Det är speciellt viktigt när ett försäkringsbolag bokför sina tillgångar till fullt marknadsvärde och dessa sedan efter det senaste bokslutet minskar kraftigt i värde.

Finansinspektionen har inom ramen för den s.k. stabilitetsprincipen redan den befogenhet som beskrivits ovan. Stabilitetsprincipen innebär bl.a. att försäkringsrörelse skall bedrivas med en för rörelsens omfattning och beskaffenhet tillfredsställande soliditet (se 1 kap. 1 a § första stycket FRL). Det medför bl.a. att Finansinspektionen kan beakta att vissa poster i den tillgångsmassa som motsvarar kapitalbasen, t.ex. organisationsinnehav och fastighetsinnehav, är mindre likvida och därmed av sämre värde som buffertkapital för att möta snabba förändringar i verksamheten (se prop. 1998/99:87 s. 177). Utifrån det anförda bör artikel 20a i första skadeförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.7 i solvensskadedirektivet, i den delen inte föranleda några särskilda bestämmelser i svensk lag.

I artikel 20a i första skadeförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.7 i solvensskadedirektivet, föreskrivs att de behöriga myndigheterna också skall ha befogenhet att vid bestämmandet av solvensmarginalen minska nedsättningen på grundval av återförsäkring. Detta är en viktig ny bestämmelse eftersom återförsäkring är ett område där det är nödvändigt att anlägga ett mer differentierat synsätt än vad som i dag är möjligt; inte minst är det viktigt att kunna ta hänsyn till återförsäkringsprogrammets kvalitet. Speciellt för finansiell återförsäkring är det en viktig fråga där risköverföringen är begränsad eller obefintlig. I svensk rätt finns i dag ingen sådan möjlighet som föreskrivs i direktivet. Mot bakgrund av det ovan anförda bör en sådan bestämmelse införas i FRL. Bestämmelsen kommenteras närmare i författningskommentaren till 7 kap. 25 § FRL.

6.1.5 Bestämmande av solvensmarginalen för livförsäkringsrörelse

Förslag: Den bestämmelse som reglerar hur solvensmarginalen beräknas för livförsäkringsrörelse justeras så att den även formellt omfattar fondförsäkring. Vidare skall även 25 procent av de nettodriftnkostnader som kan hänföras till de avtal för det senaste räkenskapsåret där

försäkringsbolaget inte tar på sig någon placeringsrisk och det belopp som avsatts till täckande av driftskostnaderna inte fastställts för en period som överstiger fem år, beaktas vid bestämmandet av solvensmarginalen.

För sjuk- och olycksfallsförsäkringar skall solvensmarginalen motsvara summan av beräkningarna enligt 7 kap. 23 § andra stycket 1 och 7 kap. 25 § FRL. Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om beräkningen av solvensmarginalen för sjuk- och olycksfallsförsäkringar.

Solvensmarginalen för tilläggsförsäkringar skall beräknas i enlighet med vad som föreskrivs för skadeförsäkringar.

Finansinspektionen ges befogenhet att i enskilda fall bestämma att det avdrag som gjorts på grund av avgiven återförsäkring skall minskas.

Bakgrund: Hur solvensmarginalen för livförsäkringsrörelse bestäms regleras i artikel 19 i första livförsäkringsdirektivet. Artikel 19 genomfördes i svensk rätt genom en ny bestämmelse i FRL, 7 kap. 23 § och genom 13 § i lagen (1989:1079) om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder (se prop. 1992/93:257 s. 197 och 210). Sistnämnda lag har sedan upphävts och dess bestämmelser om solvensmarginal har arbetats in i FRL.

Kravet på solvensmarginal är i livförsäkringsrörelse beroende av storleken av de försäkringstekniska avsättningarna och vissa positiva risksummor. Utgångspunkten är att den lägsta marginalen bestäms till summan av tre belopp (fyra procent av den del av de försäkringstekniska avsättningarna som svarar mot åtaganden med en finansiell eller försäkringsteknisk risk för försäkringsbolaget utan avdrag för avgiven återförsäkring multiplicerat med en justeringsfaktor som tar hänsyn till avgiven återförsäkring under föregående räkenskapsår, en procent av de övriga försäkringstekniska avsättningarna och tre tiondelars procent av de positiva risksummorna). Detta gäller också för s.k. lång sjuk- och olycksfallsförsäkring, dvs. sådan försäkring som meddelats för längre tid än fem år eller för obestämd tid och som normalt inte får sägas upp av försäkringsbolaget (se 2 kap. 3 b § klass 4 FRL). För försäkringar som enbart avser dödsfall gäller vissa lägre procentsatser beroende på försäkringstidens längd (se 7 kap. 25 § FRL). Solvensmarginalen för försäkringar enligt 2 kap. 3 b § första stycket klass 1 b (tilläggsförsäkring) beräknas på grundval av premieindex i enlighet med vad som föreskrivs i 7 kap. 25 § FRL.

Skälen för förslaget: Artikel 19 e i första livförsäkringsdirektivet innehåller bestämmelser om solvenskrav för försäkring som avses i artikel 1.1 a och b i första livförsäkringsdirektivet och som är knuten till investeringsfonder (s.k. *fondförsäkring*). Artikel 19 e genomfördes som nämnts i svensk rätt genom en ny 13 § i lagen (1989:1079) om livförsäkringar med anknytning till värdepappersfonder. I samband med försäkringsrörelsereformen år 2000 upphävdes lagen och dess bestämmelser om solvenskrav fördes i stället in i 7 kap. 23 § andra stycket FRL (se prop. 1998/99:87 s. 414). Av förbiseende kom dock försäkringsklass 3 – som enligt 2 kap. 3 b § första stycket FRL avser fondförsäkring – inte att tillföras till den uppräknade av försäkringsklasser i 7 kap. 23 § andra stycket FRL som bestämmelsen är tillämplig på. Detta bör nu justeras så att bestämmande av

solvensmarginal för fondförsäkring även formellt omfattas av denna bestämmelse.

7 kap. 23 § andra stycket FRL innehåller – som redogjorts för ovan – tre olika punkter vars summa utgör solvensmarginalen för livförsäkringsrörelse. Artikel 19.7 c i första livförsäkringsdirektivet, ändrad i enlighet med artikel 1.2 i solvenslivdirektivet, innehåller därutöver ytterligare en punkt som innebär att 25 procent av de *nettodriftskostnader* som kan hänföras till avtal avseende fondförsäkring och pensionsförsäkring – det senare behandlas i Sverige som försäkringsklass 1 – skall läggas till de punkter som redan finns. En förutsättning för att dessa kostnader skall beaktas är dock enligt direktivet att försäkringsbolaget inte påtar sig någon placeringsrisk och att det belopp som avsatts till täckande av driftskostnaderna inte fastställts för en period som överstiger fem år. För att bringa klarhet i hur solvensmarginalen beräknas för den här typen av försäkringar bör en bestämmelse motsvarande den som finns i direktivet genomföras i svensk rätt.

För *långa sjuk- och olycksfallsförsäkringar* skärps i artikel 19.4 i första livförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.2 i solvenslivdirektivet, beräkningen av solvensmarginalen på så sätt att marginalen skall beräknas på samma sätt som tidigare, men med det tillägget att till det första beloppet skall läggas solvensmarginalen för skadeförsäkringsrörelse. Summan av dessa båda är den solvensmarginal som skall gälla för lång sjuk- och olycksfallsförsäkring. Ändringarna bör genomföras i svensk rätt för att på så sätt stärka solvensmarginalen.

Artikel 19.4 i första livförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.2 i solvenslivdirektivet, innehåller – utöver vad som redogjorts för ovan – vissa detaljerade tekniska regler som skall genomföras i det svenska regelverket. Detta bör lämpligen ske genom föreskrifter från Finansinspektionen. För detta ändamål bör ett bemyndigande om beräkningen av solvensmarginalen för sjuk- och olycksfallsförsäkringar införas.

Som redogjorts för ovan beräknas solvensmarginalen för *tilläggsförsäkringar* (2 kap. 3 b § första stycket klass 1 b FRL) utifrån premieindex i 7 kap. 25 FRL. Artikel 19.3 i första livförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.2 i solvenslivdirektivet, föreskriver nu att solvensmarginalen skall motsvara den solvensmarginal som föreskrivs för skadeförsäkringsföretag i artikel 16a i första skadeförsäkringsdirektivet i lydelse enligt artikel 1.3 i solvensskadedirektivet. Det innebär att solvensmarginalen för tilläggsförsäkringar skall bestämmas på motsvarande sätt som för skadeförsäkringar. Ändringen bör genomföras i svensk rätt.

Artikel 24a i första livförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.4 i solvenslivdirektivet, föreskriver att medlemsstaterna skall se till att de behöriga myndigheterna har befogenhet att *justera ned värdena av alla poster som kan ingå i kapitalbasen*; i synnerhet i de fall där dessa posters marknadsvärde har förändrats i betydande utsträckning sedan utgången av föregående räkenskapsår. De behöriga myndigheterna skall också ha befogenhet att vid bestämmandet av solvensmarginalen *minska nedsättningen på grundval av återförsäkring*. Direktivets lydelse överensstämmer med solvensskadedirektivets (se artikel 20a i första

skadeförsäkringsdirektivet i lydelse enligt artikel 1.7 i solvensskadedirektivet) och samma överväganden gör sig gällande beträffande livförsäkring som skadeförsäkring (se avsnitt 6.1.4).

6.1.6 Garantibelopp avseende skadeförsäkringsrörelse

Förslag: Garantibeloppet för skadeförsäkringsrörelse höjs till ett belopp som motsvarar 2 000 000 euro eller 3 000 000 euro om rörelsen omfattar försäkring som avses i 2 kap. 3 a § första stycket klasserna 10–15 FRL. Dessa belopp skall årligen ses över så att de avspeglar förändringar i det europeiska konsumentprisindexet. Ömsesidiga försäkringsbolag skall efter ansökan till Finansinspektionen kunna få garantibeloppet nedsatt med upp till en fjärdedel. En sådan ansökan skall beviljas om det föreligger särskilda skäl.

Bakgrund: Vid bedrivandet av försäkringsrörelse skall kapitalbasen minst uppgå till en nivå som beräknas med utgångspunkt i verksamhetens art och omfattning (solvensmarginalen). Kapitalbasen får dock aldrig vara mindre än garantibeloppet (se 1 kap. 8 a § andra stycket FRL). Garantibeloppet utgör således en minsta marginal som aldrig får underskridas.

Den grundläggande regleringen av frågor som rör garantibeloppet återfinns i artikel 17.2 a i första skadeförsäkringsdirektivet. Direktivet har sedan ändrats genom artikel 10 i rådets direktiv av den 20 december 1984 med ändring, speciellt med avseende på reserisker, av första direktivet (73/239/EEG) om samordning av lagar och andra författningar om rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring (*assistansdirektivet*) och artikel 1.5 i rådets direktiv av den 22 juni 1987 om ändring, såvitt avser kreditförsäkring och borgensförsäkring, av första direktivet 73/239/EEG om samordning av lagar och andra författningar angående rätten att etablera och driva verksamhet med annan direkt försäkring än livförsäkring (*kreditförsäkringsdirektivet*). Dessa direktivbestämmelser har i svensk rätt genomförts genom regleringen i 7 kap. 27 § FRL som innebär att fyra olika krav på garantibelopp ställs upp för skadeförsäkringsrörelse. Kraven innebär i korthet att garantibeloppet skall uppgå till ett belopp motsvarande

– 1 400 000 euro om rörelsen omfattar kreditförsäkring och den sammanlagda premieinkomsten för sådan försäkring för vart och ett av de tre senaste räkenskapsåren överstiger ett belopp motsvarande 2 500 000 euro eller fyra procent av bolagets totala premieinkomst,

– 400 000 euro om rörelsen omfattar försäkring avseende motorfordonsansvar, luftfartygsansvar, fartygsansvar, allmän ansvarighet, borgen eller andra fall av kreditförsäkring än vad som avses i första strecksatsen,

– 300 000 euro om rörelsen omfattar försäkring avseende olycksfall, sjukdom, landfordon, spårfordon, luftfartyg, fartyg, godstransport, rand och naturkrafter, annan förmögenhetsskada eller assistans, samt

– 200 000 euro om rörelsen omfattar försäkring avseende annan sakskada eller rättsskydd.

Skälen för förslaget: Som framgått ovan har hittills fyra olika garantibelopp tillämpats på skadeförsäkringsrörelse. Detta förenklas nu så att endast två olika belopp kan förekomma. För försäkringsklasserna 10–15 uppgår det nya garantibeloppet till tre miljoner euro. För alla andra klasser är det två miljoner euro (se artikel 17.2 i första skadeförsäkringsdirektivet i lydelse enligt artikel 1.4 i solvensskadedirektivet).

Höjningen av garantibeloppet är välmotiverad med tanke på inflationsutvecklingen för försäkringsersättningar och administrationskostnader under det senaste kvartsseklet. Ökningen av garantibeloppet är emellertid betydande och går till och med något över vad en uppräknings strikt baserad på inflationen skulle leda till. Syftet med det är att ta hänsyn till den faktiska ökningen av risknivåerna. En motsvarande förenkling av regleringen och höjning av garantibeloppet bör mot bakgrund av det anförda genomföras i svensk rätt.

För att i framtiden undvika plötsliga större höjningar av garantibeloppen har det i direktivet införts en mekanism som innebär att *beloppet skall justeras årligen* med det europeiska konsumentprisindexet (se artikel 17a i första skadeförsäkringsdirektivet i lydelse enligt artikel 1.5 i solvensskadedirektivet). Detta innebär stärkta minimiregler för kapitalbasens storlek i framtiden genom en bibehållen real beloppsnivå. En liknande bestämmelse bör således tas in i FRL.

Redan av artikel 17.2 c i första skadeförsäkringsdirektivet följer att varje medlemsstat får föreskriva att *garantibeloppet sätts ned med en fjärdedel* när det gäller ömsesidiga eller liknande institut. Sverige valde dock att inte utnyttja möjligheten till nedsättning när första skadeförsäkringsdirektivet införlivades med svensk rätt (se prop. 1992/93:257 s. 199). Möjligheten för medlemsstaterna att föreskriva att garantibeloppet för ömsesidiga och liknande institut får sättas ned med en fjärdedel för att på så sätt något lätta på kapitalkraven för små ömsesidiga institut kvarstår dock (se artikel 1.4 i solvensskadedirektivet).

I avsnitt 6.1.2 har redogjorts för att ett krav på att bolagsordningen i enlighet med 1 kap. 7 § FRL medger uttaxering från delägare skall införas i undantagsbestämmelsen i 1 kap. 10 § tredje stycket 1 FRL samt att den årliga premieinkomsten inte får överstiga fem miljoner euro för att undantag skall vara möjligt. Dessa ändringar har sin grund i första skadeförsäkringsdirektivet i lydelse enligt solvensskadedirektivet. Det faktum att ett krav på uttaxering nu införs för att undantag skall vara möjligt, att möjligheten att använda sig av uttaxering från och med den 1 januari 2000 inskränkts i svensk rätt samt att kravet på garantibelopp i enlighet med det ovan anförda skärps, kan leda till problem för små ömsesidiga försäkringsbolag. Möjligheten för ömsesidiga försäkringsbolag att få garantibeloppet nedsatt med upp till en fjärdedel bör därför genomföras i det svenska regelverket. Ett bolag som vill utnyttja möjligheten till nedsättning måste ansöka om detta hos Finansinspektionen. En sådan ansökan bör beviljas om det finns särskilda skäl.

6.1.7 Garantibelopp avseende livförsäkringsrörelse

Förslag: Garantibeloppet för livförsäkringsrörelse höjs till ett belopp som motsvarar 3 000 000 euro. Detta belopp skall årligen ses över så att det avspeglar förändringar i det europeiska konsumentprisindexet. Kapitalbasen skall intill en tredjedel av solvensmarginalen motsvaras av poster som anges i 7 kap. 22 § första stycket 1–3 FRL. Detsamma gäller garantibeloppet, om det är större än en tredjedel av solvensmarginalen. Ömsesidiga försäkringsbolag skall efter ansökan till Finansinspektionen kunna få garantibeloppet nedsatt med upp till en fjärdedel. En sådan ansökan skall beviljas om det finns särskilda skäl.

Bakgrund: Enligt artikel 20.1 i första livförsäkringsdirektivet skall garantibeloppet uppgå till en tredjedel av kapitalbasen. Om inte annat följer av artikelns punkt 2 skall vidare minst 50 procent av garantibeloppet utgöras av poster enligt artiklarna 18.1 och 18.2. Enligt artikel 20.2 a skall garantibeloppet dock uppgå till minst 800 000 beräkningsenheter och enligt punkt 2 b får varje medlemsstat föreskriva att garantibeloppet får sättas ned till 600 000 beräkningsenheter när det gäller ömsesidiga och liknande institut.

Artikeln motsvarar den reglering som finns i 7 kap. 26 § FRL. Däri föreskrivs att garantibeloppet för livförsäkringsrörelse skall uppgå till ett belopp som motsvarar 800 000 euro. Vidare föreskrivs att kapitalbasen intill en sjättedel av solvensmarginalen skall motsvaras av poster som anges i 7 kap. 22 §§ första stycket 1–4. Detsamma skall gälla garantibeloppet om det är större än en sjättedel av solvensmarginalen. Genom den regleringen säkerställs att kapitalbasen till viss del eller hela kapitalbasen, om den inte är större än garantibeloppet, består av de nämnda posterna.

Skälen för förslaget: Till att börja med föreskrivs i artikel 20.1 i första livförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.2 i solvenslivdirektivet, att en tredjedel av kapitalbasen skall utgöra *garantibeloppet*. I solvenslivdirektivet har dock kravet på att 50 procent av garantibeloppet skall bestå av vissa tillgångar tagits bort. I stället har kravet skärpts så att hela garantibeloppet skall bestå av poster som anges i artikel 18.2. och 3 i direktivet. Vidare föreskrivs i artikel 20.2 första stycket i första livförsäkringsdirektivet, ändrad i enlighet med artikel 1.2 i solvenslivdirektivet, att garantibeloppet skall uppgå till tre miljoner euro i stället för som tidigare 800 000 euro. Dessa justeringar bör genomföras i svensk rätt.

Justeringen av garantibeloppets storlek motiveras av samma skäl beträffande livförsäkringsrörelse som skadeförsäkringsrörelse. För de närmare övervägandena i den delen hänvisas således till avsnitt 6.1.6

Vad gäller möjligheten till *nedsättning av garantibeloppet* gör sig inte samma skäl gällande beträffande livförsäkringsbolag som för skadeförsäkringsbolag. Möjligheten till nedsättning av garantibeloppet för skadeförsäkringsbolag har i avsnitt 6.5.1 i huvudsak motiverats med att ett krav på uttaxering nu införs i 1 kap. 10 § tredje stycket FRL, vilket i slutändan kan leda till problem för små ömsesidiga bolag. Någon motsvarande bestämmelse för livförsäkringsbolag med möjlighet till nedsättning föreslås inte införas. Detta föranleds av två skäl. För det

första finns det i svensk rätt ingen möjlighet till nedsättning. Den möjligheten utmönstrades vid försäkringsrörelsereformen år 2000. För det andra torde en sådan undantagsbestämmelse sakna praktisk betydelse (jfr prop. 1992/93:257 s. 186). Trots detta bedöms det vara av värde att även för livförsäkringsbolag öppna möjligheten till nedsättning av garantibeloppet. Detta för att även vad avser livförsäkringsrörelse underlätta för små bolag.

6.2 Tillsynsfrågor

Förslag: Finansinspektionen får befogenhet att kräva en finansiell saneringsplan för försäkringsbolag om myndigheten bedömer att försäkringstagarnas rättigheter hotas. Finansinspektionen skall meddela föreskrifter om innehållet i saneringsplanen.

Bakgrund: Det som i huvudsak är styrande för Finansinspektionens tillsynsuppgifter är de skyddsintressen som ligger bakom rörelsereglerna. En huvuduppgift för tillsynen är således att främja att ingångna försäkringsavtal kan fullföljas mot dem som rörelsereglerna i första hand avser att skydda (direktförsäkringstagare och andra ersättningsberättigade med samma behov av skydd). Tillsynen bör här avse sådana förhållanden som rör försäkringsgivarens förmåga att betala utlovad försäkringsersättning och att infria andra förpliktelser på grund av försäkringsavtal. Bevakningen av att försäkringsrörelsen bedrivs med en tillfredsställande soliditet, likviditet och riskhantering är särskilt betydelsefull. Av betydelse är också kontrollen av bolagets organisation och dess interna ekonomiska kontroll och säkerhet. Även tillsynen över att återförsäkringen är tillfredsställande anordnad är motiverad utifrån detta intresse. Här är det således sammanfattningsvis fråga om tillsyn för att tillgodose stabilitetsprincipen och efterlevnaden av de mera detaljerade bestämmelser som bygger på denna princip. Hit kan man också räkna kontrollen av att bolaget inte överträder de lagar som gäller för försäkringsrörelse respektive bolagsordningen eller de riktlinjer och interna föreskrifter, t.ex. för riskhanteringen, som antagits för verksamheten. Finansinspektionens främsta tillsynsuppgift är alltså att verka för försäkringsrörelsens stabilitet i en vid bemärkelse.

En annan uppgift för tillsynen är att främja att försäkringsbolagens information till direktförsäkringstagare ger en god genomlysning av försäkringens villkor och värdeutveckling. En viktig roll får här den ekonomiska informationen om kostnader och förmåner.

Ytterligare en uppgift för Finansinspektionen är att verka för att den skyddsvärda kretsens intressen inte eftersätts i en del andra avseenden som inte direkt rör frågor om stabilitet och ekonomisk genomlysning. Detta kan avse bl.a. rutiner och agerande vid anskaffning av försäkringar, förvaltningen och skaderegleringen.

Skälen för förslaget: Den reglering som styr Finansinspektionens tillsyn har beskrivits i avsnitt 3.4. Där har redogjorts för att en stor del av regleringen bygger på bestämmelser i första försäkringsdirektiven. Solvensdirektiven innebär i förhållande till nuvarande reglering en möjlighet till *tidigare ingripande* från de behöriga myndigheternas sida

än vad som i dag formellt är möjligt. I nuläget har Finansinspektionen begränsade möjligheter att ingripa innan solvensmarginalen underskridits. Genom artikel 20a.1 i första skadeförsäkringsdirektivet och artikel 24a.1 i första livförsäkringsdirektivet, i lydelse enligt artikel 1.7 i solvensskadedirektivet respektive artikel 1.4 i solvenslivdirektivet, föreskrivs att medlemsstaterna skall se till att de behöriga myndigheterna har tillräckliga befogenheter för att kunna kräva en finansiell saneringsplan för försäkringsföretag om myndigheterna bedömer att försäkringstagarnas rättigheter hotas. En sådan saneringsplan skall kunna krävas även om solvensmarginalen inte underskridits.

Vid en snabb försämring av ett försäkringsbolags ekonomiska ställning stod det tidigare inte klart om tillsynsmyndigheterna var tvungna att vänta till dess att kapitalbasen understeg solvensmarginalen innan myndigheten kunde ingripa och vidta åtgärder till skydd för försäkringstagarnas intresse. Detta klargörs nu genom artikel 20a.2 i första skadeförsäkringsdirektivet och artikel 24a.2 i första livförsäkringsdirektivet, ändrade i enlighet med artikel 1.7 i solvensskadedirektivet respektive artikel 1.4 i solvenslivdirektivet. I artiklarna föreskrivs att om de behöriga myndigheterna bedömer att försäkringstagarnas rättigheter är hotade på grund av att ett försäkringsföretags ekonomiska ställning försämras, skall medlemsstaterna se till att myndigheterna har befogenhet att kräva att ett försäkringsföretag skall ha en högre solvensmarginal för att säkerställa att det kan uppfylla solvenskraven inom den närmaste tiden. Nivån på solvensmarginalen skall fastställas utifrån den finansiella saneringsplan som nämnts ovan.

Den tillsynsuppgift som främst aktualiseras i och med genomförandet av bestämmelserna i solvensdirektiven är således att främja att ingångna försäkringsavtal kan fullföljas mot dem som rörelsereglerna i första hand avser att skydda, dvs. direktförsäkringstagare och andra ersättningsberättigade med samma behov av skydd.

Finansinspektionen har redan i dag viss befogenhet att ingripa på sätt som föreskrivs i solvensdirektiven. Finansinspektionen kan med stöd av den stabilitetsprincip som fastlagts i 1 kap. 1 a § första stycket FRL ingripa i ett enskilt tillsynsärende och t.ex. kräva solvens utöver den lagreglerade miniminivån om förhållandena i det enskilda bolaget motiverar detta (se prop. 1998/99:87 s. 177). Det svenska regelsystemet uppfyller således i den delen redan de krav som ställs i solvensdirektiven. Någon ändring i det avseendet är således inte nödvändig.

Vad gäller det krav som finns i solvensdirektiven att de behöriga myndigheterna skall ha tillräckliga befogenheter för att kunna kräva en finansiell saneringsplan för försäkringsföretag, om myndigheterna bedömer att försäkringstagarnas rättigheter hotas så är läget ett annat. Som redogjorts för i avsnitt 3.4 har Finansinspektionen i dag möjlighet att förelägga ett bolag att till myndigheten ge in en finansiell saneringsplan om kapitalbasen understiger solvensmarginalen. Motsvarande möjlighet finns i dag inte om försäkringstagarnas rättigheter hotas utan att kapitalbasen understigit solvensmarginalen. En bestämmelse motsvarande vad som föreskrivs i solvensdirektiven bör därför införas i det svenska regelsystemet.

I artikel 20a.5 i solvensskadedirektivet föreskrivs att om de behöriga myndigheterna krävt en finansiell saneringsplan för försäkringsbolaget i enlighet med samma artikel punkten 1, så skall myndigheten inte utfärda intyg i enlighet med artikel 10.3 andra stycket i första skadeförsäkringsdirektivet, artikel 16.1 a i rådets andra direktiv av den 22 juni 1988 om samordning av lagar och andra författningar som avser annan direkt försäkring än livförsäkring, och med bestämmelser avsedda att göra det lättare att effektivt utöva friheten att tillhandahålla tjänster samt om ändring av direktiv 73/239/EEG (*andra skadeförsäkringsdirektivet*) och artikel 12.2 i tredje skadeförsäkringsdirektivet. En liknande bestämmelse finns för livförsäkringsrörelse i artikel 24a.5 i solvenslivdirektivet. Artiklarna behandlar under vilka förutsättningar den behöriga myndigheten skall utfärda intyg som möjliggör sekundäretablering, gränsöverskridande verksamhet samt beståndsöverlåtelse.

Bestämmelser om vilka villkor som ställs upp för att tillåta ett försäkringsbolag att sekundäretablera sig i ett annat EES-land finns i 2 a kap. 2 § FRL. I bestämmelsens andra stycke 2 föreskrivs att Finansinspektionen skall till den behöriga myndigheten i det land där sekundäretableringen avses intyga att försäkringsbolaget har en tillräcklig kapitalbas enligt 1 kap. 8 § och 7 kap. 22–27 §§. FRL. Detta gäller dock under förutsättning att bolagets finansiella situation är tillfredsställande med hänsyn till den planerade verksamhetens art och omfattning. Om Finansinspektionen krävt att bolaget skall ge in en finansiell saneringsplan är den finansiella situationen naturligtvis inte tillfredsställande, varför något intyg – i enlighet med vad som föreskrivs i direktiven – inte bör utfärdas. Svensk rätt uppfyller således redan de krav som ställs i artikel 20a.5 i solvensskadedirektivet respektive i artikel 24a.5 i solvenslivdirektivet. På motsvarande sätt förhåller det sig med förutsättningarna för Finansinspektionen att meddela intyg vad gäller gränsöverskridande verksamhet och beståndsöverlåtelse (se 2 a kap. 5 § fjärde stycket respektive 15 kap. 3 § andra stycket 2 FRL). Någon bestämmelse motsvarande vad som föreskrivs i solvensdirektiven behöver således inte införas i svensk rätt.

6.3 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Ändringarna i FRL skall träda i kraft den 1 januari 2004.

För försäkringsbolag som meddelats koncession före den 20 mars 2002 får äldre bestämmelser om solvenskrav tillämpas till den 20 mars 2007. Om ett sådant försäkringsbolag efter det datumet inte har uppnått det föreskrivna solvenskravet, skall bolaget efter ansökan till Finansinspektionen kunna beviljas en ytterligare tidsfrist om två år. Som förutsättning gäller att försäkringsbolaget till Finansinspektionen överlämnat en plan med de åtgärder som skall vidtas för att uppnå detta krav. För ett försäkringsbolag som tillämpar sådana äldre föreskrifter gäller även äldre bestämmelser om möjligheten till undantag från FRL.

Skälen för förslaget: Enligt artikel 3.1 första stycket i solvensdirektiven skall medlemsstaterna senast den 20 september 2003 anta de lagar och

andra författningar som krävs för att följa direktiven. Det innebär att riksdagen senast detta datum måste ha antagit de lagar som genomför de ändringar som är nödvändiga med anledning av solvensdirektiven. Av artikel 3.2 följer att medlemsstaterna skall besluta om att de bestämmelser som avses i punkt 1 skall tillämpas först vid den tillsyn som sker med utgångspunkt från den redovisning för räkenskapsår som börjar den 1 januari 2004 eller under det kalenderåret. Detta leder till att de nya bestämmelserna bör träda i kraft den 1 januari 2004.

Av artikel 2 i solvensdirektiven följer att medlemsstaterna får medge försäkringsföretag som vid tidpunkten för direktivens ikraftträdande – som var den 20 mars 2002 – bedrev verksamhet inom en eller flera av de försäkringsklasser som anges i bilagan till första skadeförsäkringsdirektivet eller första livförsäkringsdirektivet, en tidsfrist om fem år från och med den dag då direktiven trädde i kraft för att uppfylla kraven i artikel 1 i direktiven.

Med tanke på de kraftiga höjningar som föreslås ske av bl.a. garantibeloppen är det rimligt att den maximala övergångstiden utnyttjas så att försäkringsbolagen ges tid att anpassa sin verksamhet till de nya förutsättningar som kommer att gälla. Ett ytterligare skäl är att om den fulla övergångstiden utnyttjas ökar sannolikheten för att den genomgripande reformering av reglerna som förväntas med anledning av Placeringsutredningens och solvens II-projektets arbete kan stå klar innan denna tid löpt ut. Detta ger utrymme för att mer permanent lösa vissa problem som uppstår vid tillämpningen av de nya solvensreglerna, bl.a. för vissa små ömsesidiga försäkringsbolag. Något skäl till att inte utnyttja övergångstiden fullt ut har inte heller framkommit. En bestämmelse med innebörd att försäkringsbolag som meddelats koncession före direktivens ikraftträdande, dvs. den 20 mars 2002, till den 20 september 2007 får tillämpa äldre föreskrifter avseende solvenskraven bör därför införas. För ett försäkringsbolag som tillämpar sådana äldre föreskrifter bör även äldre föreskrifter avseende möjligheten till undantag från FRL tillämpas. Däremot bör Finansinspektionen ges möjlighet att tillämpa de utökade ingripandemöjligheterna direkt från lagens ikraftträdande. Därmed möjliggörs en så effektiv tillsyn som möjligt.

Artikel 2.2 i direktiven ger dessutom – som redogjorts för ovan – en möjlighet att ge företag som vid femårstidens utgång inte har uppnått den föreskrivna solvensmarginalen, en ytterligare tid om två år för att göra detta, förutsatt att företagen i enlighet med artikel 20 i första skadeförsäkringsdirektivet eller artikel 24 i första livförsäkringsdirektivet till de behöriga myndigheterna har överlämnat en plan med de åtgärder som skall uppnås för att uppnå detta krav.

Av samma skäl som anförts ovan bör också möjligheten till förlängd övergångstid utnyttjas. En förutsättning för att ett bolag skall kunna utnyttja den möjligheten skall dock, i enlighet med vad som föreskrivs i direktiven, vara att försäkringsbolaget till Finansinspektionen överlämnat en plan med åtgärder för hur solvensmarginalen skall uppnås.

7 Ekonomiska konsekvenser

Som nämnts i avsnitt 5 behandlar Placeringsutredningen och solvens II-projektet i stor utsträckning samma frågor som aktualiseras vid genomförandet av solvensdirektiven. Mot denna bakgrund föreslås införlivandet av solvensdirektiven strikt följa den miniminivå som krävs enligt direktiven, vilket leder till att de förändringar som föreslås och därmed även de ekonomiska konsekvenserna sannolikt blir begränsade.

Genomförandet av de nya solvensdirektiven innebär dock att en utökad dispensrätt införs. Finansinspektionen påverkas genom att myndigheten har att handlägga och besluta i dispensärenden. Omfattningen och kostnaderna för dessa uppgifter beror naturligtvis på hur många ärenden som kan komma att aktualiseras. När det gäller det godkännande från Finansinspektionen som krävs för att bolagen skall få räkna in andra poster i kapitalbasen finns den möjligheten redan och föranleder således inga nya kostnader för inspektionen. Däremot kan den i viss mening utökade möjligheten för ömsesidiga försäkringsbolag att helt eller delvis undantas från FRL komma att föranleda fler dispensansökningar till Finansinspektionen. Dessa ansökningar är emellertid av en tämligen enkel karaktär och innebär därför sannolikt inte heller några större kostnader för tillsynsmyndigheten ens om frekvensen ökar. Eftersom det föreslås frikostiga övergångsregler och behovet av en dispens bl.a. är beroende av utvecklingen på försäkringsmarknaden fram till dess övergångstiden löper ut, är det för närvarande dessutom osäkert om dispensbestämmelsen alls kommer att få någon praktisk betydelse. I sammanhanget bör även beaktas att dispensordningen på området skall omprövas av Placeringsutredningen. Det finns således inte anledning att tro att den i viss mån utökade dispensrätten kommer att avse fler än ett begränsat antal fall.

Vidare kommer Finansinspektionen att ansvara för den årliga justering – för förändringar i det europeiska konsumentprisindexet – av garantibelopp och de tröskelvärden som finns vid beräkning av premie- och skadeindex. Inspektionen kommer även att på några punkter behöva utfärda nya föreskrifter. Dessutom får Finansinspektionen en utökade möjligheter att kräva en finansiell saneringsplan samt ges under vissa förutsättningar befogenheten att minska avdraget för återförsäkring vid beräkningen av solvensmarginalen. I förhållande till Finansinspektionens totala verksamhet bör dock sammanfattningsvis dessa nya uppgifter bedömas som marginella. Kostnadsökningen för Finansinspektionen kan sammantaget inte bedömas som annat än försumbar och skall därför finansieras inom befintlig budgetram.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)

1 kap.

8 a §

I bestämmelsen ändras hänvisningarna till 7 kap. 26 § och 19 kap. 11 § på grund av ändrad styckesindelning i dessa paragrafer.

10 §

Genom förtydligandet i *tredje stycket 1*, att undantag från FRL får medges helt eller delvis, klargörs att Finansinspektionen inte behöver medge undantag från hela lagen utan även kan göra det endast beträffande vissa delar av den, t.ex. bestämmelserna om garantibelopp i 7 kap. 26 § FRL. Avsikten med den nya lydelsen är vidare att tydliggöra att Finansinspektionen också delvis kan bifalla en ansökan om undantag. Om ett försäkringsbolag t.ex. ansöker om att få garantibeloppet nedsatt till 500 000 euro så kan Finansinspektionen i ett beslut uttala att bolaget endast medges undantag på så sätt att garantibeloppet bestäms till 600 000 euro.

Beträffande krav på möjlighet till uttaxering från delägare och höjning av premieinkomsten hänvisas till avsnitt 6.1.2.

7 kap.

22 §

I paragrafen, som behandlar kapitalbasens sammansättning för livförsäkringsrörelse, har vissa ändringar av teknisk karaktär gjorts.

Posten ”hälften av ännu ej inbetalat aktie- eller garantikapital” utmönstras och får fortsättningsvis bedömas inom ramen för Finansinspektionens prövning enligt andra stycket. Till följd av ändringen har efterföljande numrering ändrats.

Posten ”övrigt eget kapital” skall minskas med ”beräknad utdelning”. Med ”beräknad utdelning” avses i första hand av bolagsstämman fastställd utdelning. Det kan dock uppkomma situationer då bolagsstämman inte har fastställt utdelningen innan solvensdeklarationen – i enlighet med 3 § Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 1997:30) om svenska försäkringsbolags skyldighet att lämna solvensdeklaration – skall lämnas in. I dessa fall bör kapitalbasen reduceras med den av styrelsen föreslagna utdelningen. Av 4 § i ovannämnda föreskrifter följer att om en uppgift i deklarationen bygger på en skattning och det senare visar sig att denna nämnvärt behöver korrigeras, skall inspektionen skyndsamt meddelas det nya värdet.

Motiven för ändringarna utvecklas närmare i avsnitt 6.1.3.

23 §

Bestämmelsen, som rör bestämmande av solvensmarginalen för livförsäkringsrörelse, har behandlats i avsnitt 6.1.5.

Andra stycket har justerats på så sätt att bestämmelsen nu även formellt omfattar fondförsäkring. Detta har skett genom att försäkringsklass 3 i 2 kap. 3 b § första stycket lagts till bland de klasser som denna omfattar. Vidare har en ny *fjärde punkt* införts. Punkten avser främst fondförsäkring. Nettodriftskostnader innebär att kostnaderna skall beräknas exklusive återförsäkrarens andel av driftskostnaderna. Syftet med bestämmelsen är att en viss buffert för ett antal månaders normala driftskostnader skall kunna byggas upp för att verksamheten skall kunna avvecklas under betryggande former i händelse av att nya premier inte flyter in.

Ändringen i *fjärde stycket* innebär att kravet på solvensmarginal skärps genom att marginalen skall bestämmas till summan av ett belopp beräknat enligt andra stycket 1 och solvensmarginalen enligt 25 §. Bestämmelsen reglerar solvensmarginalen för den typ av sjuk- och olycksfallsförsäkringar som avses i 2 kap. 3 b § första stycket 4. Finansinspektionen skall enligt *sjunde stycket* meddela närmare föreskrifter om hur beräkningen skall ske.

I *femte stycket* föreskrivs att bestämmandet av solvensmarginalen för försäkringar enligt 2 kap. 3 b § första stycket klass 1 b (tilläggsförsäkring) i fortsättningen skall beräknas i enligt 25 §, dvs. i enlighet med vad som föreskrivs för skadeförsäkringsrörelse.

Bestämmelsens *sjätte stycke* medför att Finansinspektionen får minska det avdrag som skett för återförsäkring om återförsäkringsavtalen har försämrats sedan föregående räkenskapsår eller om det inte finns någon eller bara en obetydlig risköverföring i avtalen för återförsäkring. Det innebär att inspektionen kan vägra avdrag för återförsäkring om återförsäkringen konstruerats eller försämrats på sådant sätt att den i realiteten inte bidrar till en minskning av försäkringsbolagens exponering. Ett exempel skulle kunna vara koncentration av återförsäkring till en enskild marknad, avgivande av återförsäkring till koncerninterna återförsäkringsbolag eller att återförsäkringen avgetts till försäkringsgivare där kontrollen över återförsäkringsbolaget inte antas fylla tillräckligt högt ställda krav. Finansinspektionens beslut kan innebära att avdraget inte godtas till någon del eller att det godtas endast till en del av det återförsäkrade beloppet.

24 §

I paragrafen, som behandlar kapitalbasens sammansättning för skadeförsäkringsrörelse, har vissa ändringar av teknisk karaktär gjorts.

Posten under punkten 2 i *första stycket* "hälften av ännu ej inbetalt aktie- eller garantikapital" har tagits bort. Till följd av ändringen har efterföljande numrering ändrats. Slopan det av punkten 2 föranleds av en ändring i artikel 16 i första skadeförsäkringsdirektivet. Av artikel 1.2 i solvensskadedirektivet framgår att posten numera får ingå i kapitalbasen endast efter ansökan från försäkringsbolaget och efter godkännande från den behöriga myndigheten. Det innebär att Finansinspektionen i enlighet

med tredje stycket har att pröva om posten skall få inräknas i kapitalbasen eller ej. Av samma anledning tas posten som omfattar fordran på ett belopp som motsvarar vad som kan uttaxeras från en delägare (uttaxering) bort från bestämmelsens första stycke och skall även den prövas av Finansinspektionen inom ramen för tredje stycket. Det medför att Finansinspektionen i fortsättningen kommer att kunna värdera sannolikheten för att ett sådant extra kapitaltillskott kommer att vara tillgängligt om ett försäkringsbolag råkar i ekonomiska svårigheter. På så sätt stärks solvensmarginalen.

På samma sätt som för livförsäkringsbolag skall för skadeförsäkringsbolag övrigt eget kapital minskas med ”beräknad utdelning”. I den delen hänvisas till kommentaren till 7 kap. 22 §.

Det nya *andra stycket* föranleds av artikel 16.2 tredje stycket i första skadeförsäkringsdirektivet i lydelse i enlighet med artikel 1.2 i solvensskadedirektivet. Bestämmelsen behandlar problemet med diskontering av försäkringstekniska avsättningar för oreglerade skador. Sådan diskontering är i enlighet med de av Finansinspektionen, i enlighet med bemyndigandet i 7 kap. 1 § fjärde stycket FRL, meddelade föreskrifterna (se 16 § tredje stycket Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd [FFFS 2000:22] om årsredovisning i försäkringsföretag), tillåten. Bolag som utnyttjar möjligheten till diskontering av försäkringstekniska avsättningar för oreglerade skador har tidigare haft en fördel vid beräkningen av solvensmarginalen. Bestämmelsen tar – som närmare redogjorts för i avsnitt 6.1.3 – delvis bort den fördelen.

25 §

Bestämmelsen, som rör bestämmande av solvensmarginalen för skadeförsäkringsrörelse, har behandlats i avsnitt 6.1.4.

I *första stycket* har lagts till att premie -, ersättnings -, avsättnings - och regressbelopp som avser försäkringsklasserna i 2 kap. 3 a första stycket 11–13 skall ökas med 50 procent. Detta motiveras med att dessa försäkringsklasser är förenade med risker som är mer svårbedömda än vanligt. Av *tionde stycket* följer att Finansinspektionen får medge att statistiska metoder används för bestämning av andelen premier, ersättningar, avsättningar och regressbelopp avseende dessa försäkringsklasser. Detta är värdefullt i det praktiska arbetet eftersom beloppskategorierna inte alltid följer en försäkringsklass.

Enligt *andra och tredje styckena* skall premieindex grundas på det högsta av den beräkning som premieindex i dag grundas på och, vilket är det nya, bruttovärdet av de intjänade premierna. Det senare syftar på premier utan avdrag för avgiven återförsäkring. Vidare föreslås att premieindex skall utgöra 18 procent av det högsta beloppet enligt *andra stycket* till den del beloppet motsvarar högst 50 miljoner euro eller det högre belopp, grundat på förändringar i det europeiska konsumentprisindexet, som Europeiska kommissionen årligen tillkännager. Detta i stället för tio miljoner euro som nu gäller.

Att tröskelvärdet skall justeras årligen följer av artikel 17a i första skadeförsäkringsdirektivet i lydelse enligt artikel 1.5 i solvensskadedirektivet. Av direktivet framgår vidare att bara höjningar av tröskelvärdet kan komma i fråga samt att det är Eurostat som

offentliggör det europeiska konsumentprisindexet. Kommissionen tillkännager sedan de justerade beloppen till Europaparlamentet och rådet. Finansinspektionen skall i Sverige informera om dessa nya belopp.

På motsvarande sätt föreskrivs i *femte stycket* beträffande skadeindex att detta utgörs av 26 procent av ett belopp beräknat på visst sätt till den del beloppet motsvarar 35 miljoner euro eller det högre belopp, grundat på förändringar i det europeiska konsumentprisindexet, som Europeiska kommissionen årligen tillkännager.

I *sjätte och sjunde stycket* sker justering av en hänvisning till ett stycke respektive förlängning av den tid som den kvot premieindex eller skadeindex skall multipliceras med för att solvensmarginalen skall erhållas.

Det nya *nionde stycket* avser att täcka fall när ett försäkringsbolag drabbas av en väsentlig nedgång i omsättningen. Det kan t.ex. vara fråga om ett bolag som är på väg att avvecklas och inte träffar några nya avtal.

Beträffande *elfte stycket* hänvisas till kommentaren till 23 §. Samma skäl gör sig gällande beträffande skadeförsäkringsrörelse.

26 §

Bestämmelsen rör garantibelopp för livförsäkringsrörelse. Den har behandlats i avsnitt 6.1.6.

Ändringarna i *andra stycket* innebär att minsta garantibeloppet höjs från 800 000 till tre miljoner euro eller det högre belopp, grundat på förändringar i det europeiska konsumentprisindexet, som Europeiska kommissionen årligen tillkännager. Beträffande den justering av beloppet som skall ske — och som har sin grund i artikel 20a i första livförsäkringsdirektivet i lydelse enligt artikel 1.3 i solvenslivdirektivet — hänvisas till kommentaren till 25 §.

I *tredje stycket* öppnas en möjlighet för livförsäkringsbolag att efter ansökan till Finansinspektionen få garantibeloppet nedsatt med högst en fjärdedel. Finansinspektionen får medge ansökan om det finns särskilda skäl. Mindre ömsesidiga bolag kan främst komma ifråga för undantag. Vad som kan utgöra särskilda skäl får avgöras efter en helhetsbedömning.

Det nya *fjärde stycket* motsvarar det nuvarande tredje stycket med den skillnaden att kraven nu har skärpts så att det krävs att kapitalbasen intill en tredjedel skall motsvaras av poster i 22 § första stycket 1—3.

27 §

Det nya *första stycket* anger att bestämmelsen är tillämplig på skadeförsäkringsrörelse. Den rör garantibelopp och har behandlats i avsnitt 6.1.7.

Tidigare har fyra olika garantibelopp tillämpats på skadeförsäkringsrörelse. Detta förenklas nu så att bara två olika belopp kan förekomma. För försäkringsklass 10–15 är det nya garantibeloppet tre miljoner euro eller det högre belopp, grundat på förändringar i det europeiska konsumentprisindexet, som Europeiska kommissionen årligen tillkännager. För övriga klasser är beloppet två miljoner euro eller det högre belopp som Europeiska kommissionen, i enlighet med vad som

redogjorts för ovan, årligen tillkännager. Detta klargörs i det nya *andra stycket*. Beträffande den justering av beloppen som skall ske — och som har sin grund i artikel 17a i första skadeförsäkringsdirektivet i lydelse enligt artikel 1.5 i solvensskadedirektivet — hänvisas till kommentaren till 25 §.

Av *tredje stycket* framgår att Finansinspektionen, om det finns särskilda skäl, får medge att garantibeloppet för ömsesidiga försäkringsbolag sätts ned med upp till en fjärdedel. Ett exempel på vad som kan utgöra särskilda skäl är ett ömsesidigt skadeförsäkringsbolag som med något undantag uppfyller alla förutsättningar för att kunna medges dispens i enlighet med 1 kap. 10 § tredje stycket. Det krav som inte är uppfyllt kan t.ex. vara att bolagets bolagsordning inte innehåller bestämmelser som medger uttaxering från delägare. I sådana fall kan, beroende på övriga förhållanden, i vart fall en viss nedsättning kunna komma ifråga. En helhetsbedömning måste dock naturligtvis göras.

Regleringen i *fjärde stycket* är ny för skadeförsäkringsrörelse. Tidigare fanns en liknande bestämmelse enbart för livförsäkringsbolag, vilket medförde att kapitalbasen för skadeförsäkringsbolag till större del än för livförsäkringsbolag kunde bestå av andra poster än sådana som anges i 24 § första stycket, dvs. sådana poster som får ingå i kapitalbasen efter Finansinspektionens medgivande. Det ändras nu så att det även för skadeförsäkringsbolag krävs att kapitalbasen intill en tredjedel av solvensmarginalen skall motsvaras av poster som anges i 24 § första stycket 1–3. Detsamma skall gälla garantibeloppet, om det är större än en tredjedel av solvensmarginalen.

19 kap.

11 §

Paragrafen behandlar Finansinspektionens tillsyn och möjligheter att ingripa mot försäkringsbolag.

Som ett nytt *tredje stycke* har förts in en möjlighet för Finansinspektionen att, om försäkringstagarnas rättigheter hotas, förelägga försäkringsbolaget eller dess styrelse att upprätta och för godkännande överlämna en finansiell saneringsplan. Bestämmelsen ger möjlighet för Finansinspektionen att tidigare än vad som nu är möjligt förelägga bolaget att ge in en finansiell saneringsplan eftersom dess tillämplighet inte förutsätter att kapitalbasen understigit solvensmarginalen. Vad som utgör försäkringstagarnas rättigheter är främst knutet till att ingångna försäkringsavtal fullföljs mot dem som rörelsereglerna i första hand avser att skydda, dvs. direktförsäkringsstagare och andra ersättningsberättigade med behov av skydd. Finansinspektionen skall, enligt *elfte stycket*, meddela föreskrifter om innehållet i den finansiella saneringsplanen.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Första punkten

I första punkten slås huvudregeln att lagen träder i kraft den 1 januari 2004 fast.

Andra punkten

Genom den andra punkten öppnas en möjlighet för de försäkringsbolag som så önskar att tillämpa 7 kap. 22–27 §§ i deras nuvarande lydelse. Detta är möjligt för bolag som beviljats koncession före den 20 mars 2002 och gäller fram till den 20 mars 2007, dvs. i fem år. Bestämmelsen riktar sig till bolagen, vilket innebär att Finansinspektionens möjlighet att i enlighet med 7 kap. 23 och 25 §§ minska avdraget för återförsäkring faller under huvudregeln i första punkten. I andra punkten öppnas också upp för en möjlighet till ytterligare två års övergångstid för bolagen. Detta förutsätter dock att det aktuella bolaget åtminstone har påbörjat arbetet för att uppfylla de skärpta solvenskraven. Bolaget får ansöka till Finansinspektionen om ytterligare tid och bifoga en plan över hur de skärpta solvenskraven skall uppnås. För försäkringsbolag som tillämpar äldre föreskrifter gäller även äldre bestämmelser i 1 kap. 10 §.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:293) om utländska försäkringsgivares verksamhet i Sverige

5 kap.

13 §

Ändrade regler i 7 kap. 27 § har föranlett en ändrad hänvisning i denna paragraf.

14 §

I stället för en fast beloppsgräns föreskrivs nu att garantibeloppet för livförsäkring skall motsvara hälften av det belopp som krävs enligt 7 kap. 26 § FRL. Detta föranleds av att beloppet skall kunna höjas i takt med den indexering som föreskrivs i 7 kap. 26 § första stycket.

6 kap.

9 §

Bestämmelsen har i *första stycket* kompletterats med en nya *första punkt* som ger Finansinspektionen en möjlighet att ingripa och begära en finansiell saneringsplan om inspektionen bedömer att försäkringstagarnas rättigheter hotas (jfr. 19 kap. 11 § tredje stycket FRL). Finansinspektionen åläggs i ett nytt *tredje stycke* att meddela föreskrifter om innehållet i den saneringsplan som krävs enligt första stycket 1.

13 §

Första stycket i bestämmelsen har justerats i och med att det skett ändringar i 9 § första stycket. Genom ändringen klargörs att möjligheten att förverka en koncession enbart gäller om en försäkringsgivare från tredje land inte inom angiven tid har fullföljt en plan som har godkänts enligt 9 § första stycket 2 eller 3.

8.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiensionsmyndigheten

10 §

I bestämmelsen ändras hänvisningar till 19 kap. 11 § FRL p.g.a. ändrad styckesindelning i paragrafen.